

EUROPOS PILIEČIŲ FORUMAS

kovos su neapykanta
visuomenėje klausimais

Rankraštis parengtas 2024 m. spalio mėn.

Šiame dokumente pateikiama nuomonė negali būti laikoma oficialia Europos Komisijos pozicija.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024.

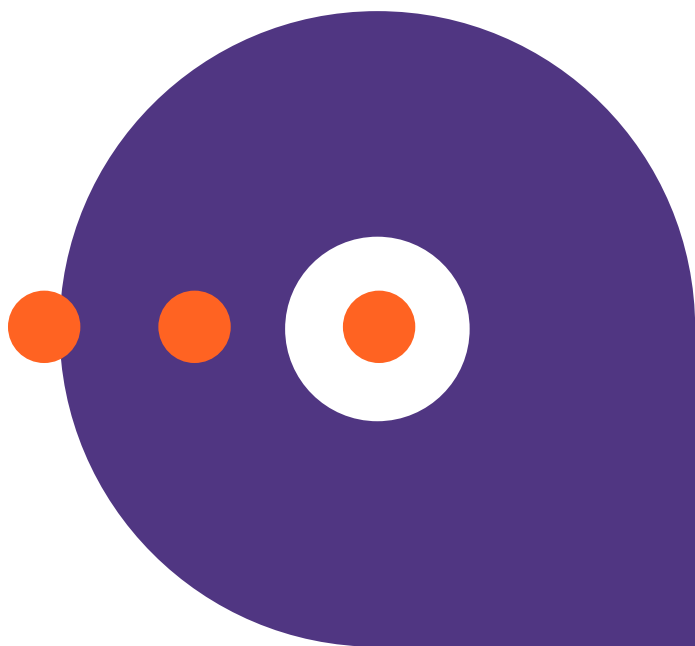
© Europos Sąjunga, 2024

Komisijos pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimu 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Jeigu nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir visi pakeitimai.

Print	ISBN 978-92-68-21045-1	doi:10.2775/2111888	NA-01-24-004-LT-C
PDF	ISBN 978-92-68-21044-4	doi:10.2775/4782981	NA-01-24-004-LT-N

EUROPOS PILIEČIŲ FORUMAS

kovos su neapykanta
visuomenėje klausimais

Turinys

Santrauka	5
1. Įvadas	10
2. Metodinė sistema	12
2.1. Atsitiktinė forumo dalyvių atranka ir demografinė sudėtis	12
2.2. Forumo eiga	15
2.3. Dalyvavimu grindžiami metodai	15
2.4. Bendri rezultatai	17
2.5. Vadovavimas ir žinios	17
2.6. Stebėtojai	20
3. Platesnis dalyvavimas	22
3.1. Piliečių dalyvavimo platforma	22
3.2. Komunikacijos strategija	22
4. Piliečių rekomendacijos	26
4.1. Problemos apibrėžtis ir rekomendacijos	26
4.2. 21 rekomendacija, kaip kovoti su neapykanta mūsų visuomenėje	27
1 rekomendacija. Viena Europa, viena apibrėžtis: neapykantos retorikos kriminalizavimas	27
2 rekomendacija. Europos veiksmingo reagavimo į pranešimus apie neapykantos nusikaltimus protokolas	27
3 rekomendacija. Nacionaliniai kovos su neapykanta biurai valstybėse narėse	28
4 rekomendacija. Tolerancijos mokymas	28
5 rekomendacija. Informuotumo apie neapykantą ir esamas kovos su ja priemones bei taisomas priemones didinimas rengiant visuomenės informavimo kampaniją	29
6 rekomendacija. Informavimas kovoje su neapykanta	30
7 rekomendacija. ES masto platformos, kurioje būtų kaupiama kovos su neapykanta srities informacija, ištekliai, priemonės ir paramos sistemos, sukūrimas	31
8 rekomendacija. Nepriklausomo patikėtinių komiteto įsteigimas	32
9 rekomendacija. Patikimumas, faktai ir skaidrumas: informacijos apie finansavimą tikrinimas ir aiškinimas	32
10 rekomendacija. Europa jus pasitinka: dalyvaujamoji žiniasklaida piliečiams	33

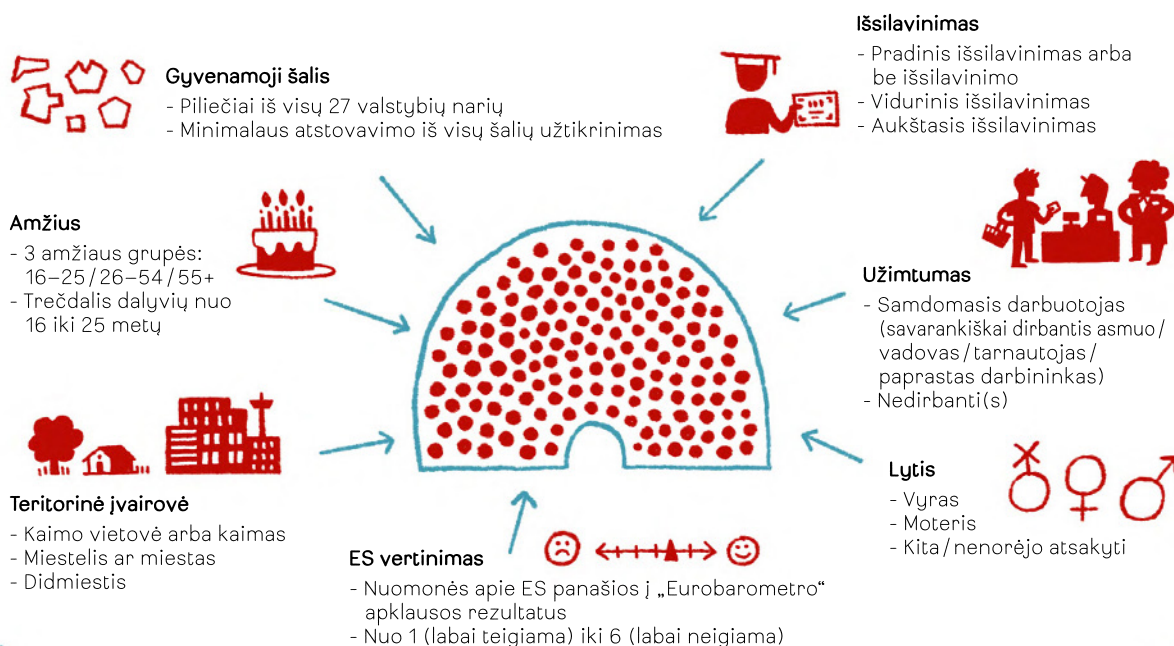
11 rekomendacija. Išėti iš burbulo: įvairių požiūrių skatinimas socialiniuose tinkluose.....	33
12 rekomendacija. Anonimiškumo internete problemos sprendimas siekiant kovoti su neapykanta.....	34
13 rekomendacija. ES saugaus naršymo kortelė.....	34
14 rekomendacija. Dirbtinio intelekto moderavimas: socialinių tinklų apsauga nuo neapykantos retorikos.....	34
15 rekomendacija. Piliečių forumų įkvėptos diskusijų kultūros sklaida mokyklose.....	35
16 rekomendacija. Vaikų ir jaunimo socialinių ir emocinių įgūdžių stiprinimas neapykantos prevencijos tikslais.....	36
17 rekomendacija. Įvairių kartų ir tautų švietimas apie nesmurtinį bendravimą.....	36
18 rekomendacija. Jaunimui (16–25 metų amžiaus) skirtų Europos piliečių kovos su neapykanta forumų kūrimas.....	37
19 rekomendacija. Savanoriškos pilietinės tarnybos suaugusiesiems plėtra vietos bendruomenėse.....	37
20 rekomendacija. Pagalba susigrąžinti gyvenimo prasmę.....	37
21 rekomendacija. Kontaktas su piliečiais: socialinės nelygybės mažinimas siekiant kovoti su neapykanta ES.....	38

Santrauka

KAIP VEIKIA EUROPOS PILIEČIŲ FORUMAS?

ES ĮVAIROVĘ ATSPINDINČIOS GRUPĖS ATRANKOS KRITERIJAI

EUROPOS PILIEČIŲ FORUMAS

KOVA SU NEAPYKANTA VISUOMENĖJE

KAIP SAVO VISUOMENĖJE
GALIME DOROTIS SU
NEAPYKANTA IR STIPRINTI
TARPUSAVIO PAGARBĄ?

PILIEČIŲ FORUMO SESIJOS

PLENARINĖ SESIJA

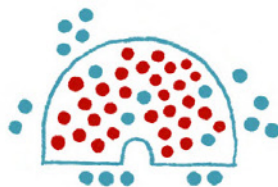
DISKUSIJŲ VEDĖJAI IR MODERATORIAI

- Vedė piliečių diskusijas per visas tris sesijas
- Moderavo diskusijas mažose grupėse ir plenarinėse sesijose

STEBĖTOJAI

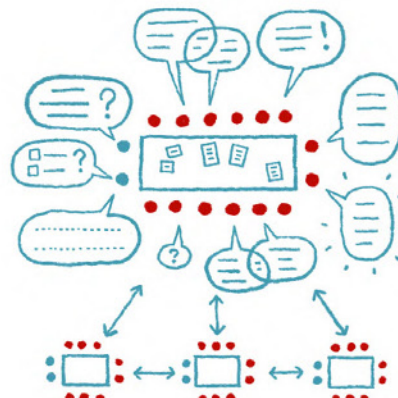
- Įvairūs tyrėjai, žurnalistai ir organizuotos pilietinės visuomenės atstovai stebėjo forumų darbą

VALDANČIOJI TARYBA

- Ją sudaro Europos Komisijos atstovai, svarstymų grupė (specialistai, kurie rūpinasi projektu, metodika ir moderavimu) ir už praktinį organizavimą atsakingos komandos
- Parengė, organizavo, prižiūrėjo ir administravo piliečių forumą

DARBO GRUPĖS

VERTĖJAI ŽODŽIU

- Vertimas iš visų 24 oficialių ES kalbų ir į jas

ŽINIŲ KOMITETAS

- Maždaug 8 išorės ekspertai ir vienas Komisijos ekspertas
- Dalijosi žiniomis ir kompetencija.
- Prisidėjo prie informacijos rinkinio rengimo ir faktų tikrinimo
- Padėjo sisteminti diskusijas ir rasti pranešėjus

1 SESIJA

2 SESIJA

3 SESIJA

REKOMENDACIJOS

PERDAVIMAS

- Piliečiai perduoda savo rekomendacijas Europos Komisijai

TOLESNI VEIKSMAI IR GRĮŽTAMASIS RYŠYS

- Europos Komisija įtraukia rekomendacijas į politikos rengimo procesą

REKOMENDACIJOS

1 Viena Europa, viena apibrėžtis: neapykantos kurstymo kriminalizavimas

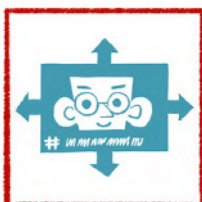
2 Europos veiksmingo reagavimo į pranešimus apie neapykantos nusikaltimus protokolas

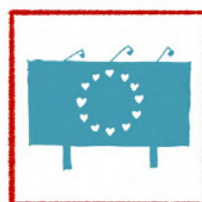
3 Nacionalinis kovos su neapykanta biuras valstybėse narėse

4 Tolerancijos mokymas (T4T)

5 Informuotumo apie neapykantą ir esamas kovos su ja priemones bei taisomąsias priemones didinimas rengiant visuomenės informavimo kampaniją

6 Informavimas kovoje su neapykanta

7 ES masto platformos, kurioje būtų telkiama informacija, ištekliai, priemonės ir paramos sistemos kovos su neapykanta srityje, sukūrimas

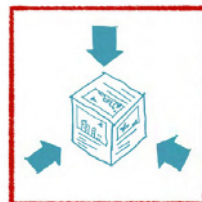
8 Nepriklausomo patikos komiteto įsteigimas

9 Patikimumas, faktai ir skaidrumas: informacijos finansavimo tikrinimas ir paaiškinimas

10 Europa jus pasitinka: dalyvaujamoji žiniasklaida piliečiams

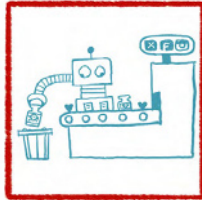
11 Išsiveržkite iš burbulo: įvairių perspektyvų socialinėje žiniasklaidoje skatinimas

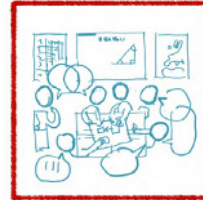
12 Anonimiškumo internete problemos sprendimas siekiant kovoti su neapykanta

13 ES saugaus naršymo internete kortelė

14 DI moderavimas: socialinių tinklų apsauga nuo neapykantos kurstymo

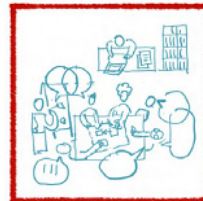
15 Piliečių forumų įkvėptos diskusijų kultūros sklaida mokyklose

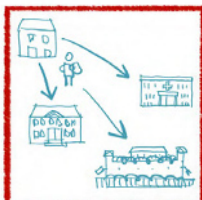
16 Vaikų ir jaunimo socialinių ir emocinių įgūdžių stiprinimas neapykantos prevencijos tikslais

17 Jvairių kartų ir tautų švietimas nesmurtinės komunikacijos klausimais

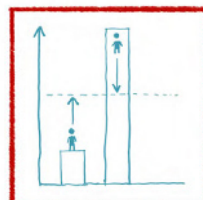
18 Jaunimui (16–25 m. amžiaus) skirtų Europos piliečių forumų kovos su neapykanta klausimais kūrimas

19 Savanoriškų pilietinių paslaugų teikimas suaugusiems vietos bendruomenėse

20 Pagalba iš naujo atrasti gyvenimo prasmę

21 Kontaktas su piliečiais: socialinės nelygybės mažinimas siekiant kovoti su neapykanta ES

ĮVADAS

1. Įvadas

Europos Sąjunga savo steigiamosiose sutartyse yra įtvirtinusi tokias vertybes kaip pagarba žmogaus orumui, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises ⁽¹⁾. Visų formų neapykanta ir netolerancija yra nesuderinamos su šiomis pagrindinėmis teisėmis ir vertybėmis. Neapykanta ir netolerancija kenkia demokratijai ir mūsų visuomenės sanglaudai. Vis dėlto šiuo metu Europoje pastebimas nerimą keliantis neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų dažnėjimas. Nors ir nėra lengva gauti tikslus skaičius apie neapykantos reiškinių mastą, labiausiai tikėtina, kad jis dažniausiai nepakankamai įvertinamas. Pripažindama šiuos iššūkius, ES jau ėmėsi aktyvaus vaidmens įgyvendindama kovos su visų formų neapykanta politiką ir ketina dėti dar daugiau pastangų kovoti su neapykanta.

2023 m. gruodžio 6 d. Europos Komisija ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams priėmė bendrą komunikatą „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“ ⁽²⁾. Šiame komunikate raginama kurti atvirą visos Europos dialogo erdvę, kurioje piliečiai iš visos ES diskutuotų apie tai, kaip nuo neapykantos ir susiskaldymo pereiti prie bendro Europos vertybių – lygybės, pagarbos žmogaus teisėms ir orumo – puoselėjimo.

Po šio raginimo Europos Komisija ėmėsi iniciatyvos 2024 m. pirmąjį pusmetį surengti Europos piliečių forumą kovos su neapykanta visuomenėje klausimais. Šiame forume, trijose svarstymų sesijose, vykusiose balandžio 5–7 d., balandžio 26–28 d. ir gegužės 17–19 d., dalyvavo 150 atsitiktine tvarka atrinktų piliečių iš visų 27 ES valstybių narių, kad atsakytų į klausimą „**Kaip savo visuomenėje galime dorotis su neapykanta ir stiprinti tarpusavio pagarbą?**“.

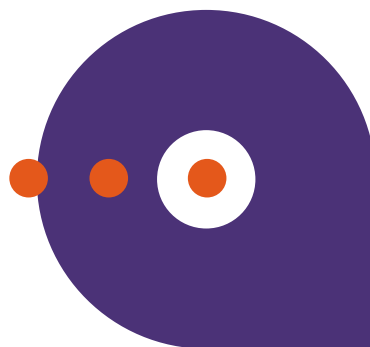
Neapykanta ir jos padariniai yra sudėtinga tema. Ji gali būti labai subtili, tačiau gali pasireikšti ir kur kas akivaizdesnėmis formomis. Neapykanta gali likti tik vidinis jausmas, tačiau gali virsti ir smurtiniais veiksmais (pvz., paskatintais smurtinių ekstremistinių ideologijų). Ji gali pasireikšti įvairiomis formomis – pradedant žodiniu užgauliojimu ar įžeidimais, patyčiomis, priekabiavimu, dezinformacija, mažumas vaizduojant neteisingai ir nepalankiai, grasinimais ar raginimais imtis smurto ir baigiant fiziniu smurtu ar net žmogžudyste. Remdamiesi informacine medžiaga, ekspertų nuomonėmis ir diskusijomis plenarinėse sesijose ir darbo grupėse, šiame forume dalyvaujantys piliečiai nustatė galimus politikos veiksmus ir atitinkamus suinteresuotuosius subjektus ir (arba) šalis, kurie turėtų dalyvauti įvairiais lygmenimis kovojant su neapykanta mūsų visuomenėje. Europos piliečių forumas kovos su neapykanta visuomenėje klausimais galiausiai parengė ir priėmė 21 rekomendaciją ir visos jos išsamiai aprašytos šios ataskaitos priede.

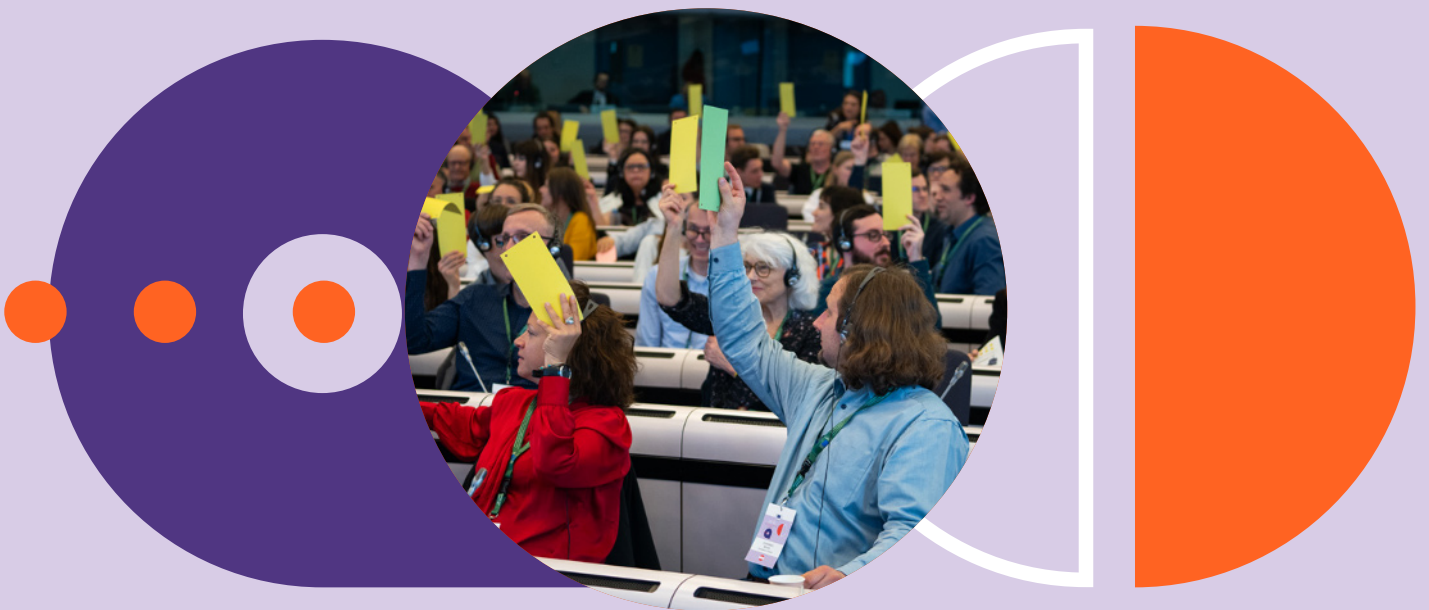
Pasibaigus forumo sesijoms, norint įvertinti šį procesą, dalyvavusių piliečių buvo paprašyta užpildyti nuomonės apklausos anketą. Kai kurie apklausos rezultatai aptariami šioje ataskaitoje.

Tolesni veiksmai, susiję su šiomis 21 rekomendacija, bus išsamiau aprašyti Piliečių ataskaitoje – oficialiame dokumente, kurį kartu su būsimomis politikos iniciatyvomis priims Komisijos narių kolegija. Taip pat bus surengtas grįžtamosios informacijos renginys, siekiant forumo dalyviams paaiškinti šiuos veiksmus. Tuo tarpu šia ataskaita siekiama apibendrinti pagrindinius Europos piliečių forumo aspektus ir paaiškinti jo metodinę sistemą, taip pat tai, kaip buvo vedamos diskusijos, trijų sesijų rezultatus ir piliečių atliktą proceso vertinimą.

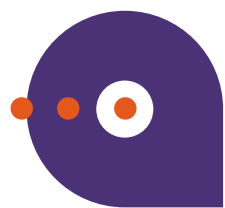
⁽¹⁾ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_lt

⁽²⁾ Europos Komisija (2023 m.), Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“, JOIN(2023) 51 (https://commission.europa.eu/document/c60c451c-ccd2-406a-be3a-ef65123f2bb6_en?prefLang=lt).

METODINĖ SISTEMA

2. Metodinė sistema

2.1. Atsitiktinė forumo dalyvių atranka ir demografinė sudėtis

Siekiant užtikrinti sąžiningą, nuoseklų ir patikimą požiūrį, kuo labiau atspindintį Europos visuomenės įvairovės reprezentatyvumą, Europos piliečių forumo dalyviai buvo atrinkti taikant atsitiktinės atrankos metodus.

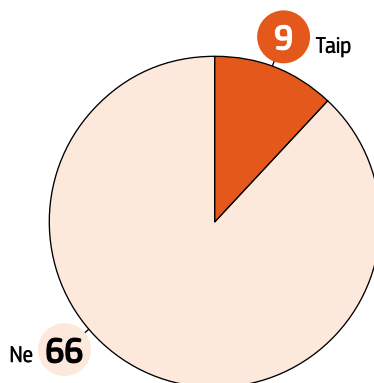
Atranką vykdė bendrovės „Harris Interactive“ ir „Sortition Foundation“. Bendrovė „Harris Interactive“ dalyvių atranką vykdė skambindama atsitiktiniu būdu sugeneruotais telefono numeriais. Dalyvauti forumo sutiko 245 asmenys, iš kurių 150 buvo atrinkti atsitiktine tvarka, remiantis įvairiais kriterijais (kaip aprašyta toliau), o dar 50 buvo įtraukti į pirmąjį rezervo sąrašą, jei kas nors negalėtų dalyvauti. Bendrovė „Sortition Foundation“, taikydama tiesioginės atrankos metodą, sudarė antrąjį dalyvių rezervo sąrašą, daugiausia dėmesio skirdama paprastai nepakankamai atstovaujamiems piliečiams, visų pirmą jaunimui ir mažų pajamų regionuose gyvenantiems piliečiams.

1 lentelė. Forumo geografinė sudėtis pagal nacionalinę kilmę

Šalis	Tikslinis dalyvių skaičius	Faktinis dalyvių skaičius		
		1 sesija	2 sesija	3 sesija
Austrija	4	5	5	5
Belgija	5	5	5	2
Bulgarija	4	2	2	2
Kroatija	2	2	2	2
Kipras	2	1	1	1
Čekija	5	3	3	3
Danija	3	3	3	3
Estija	2	2	2	2
Suomija	3	3	3	3
Prancūzija	15	15	14	15
Vokietija	19	19	19	19
Graikija	5	5	4	4
Vengrija	5	6	6	6
Airija	3	3	3	2
Italija	15	15	15	15
Latvija	2	2	2	2
Lietuva	2	2	2	2
Liuksemburgas	2	2	2	2
Malta	2	2	2	2
Nyderlandai	6	7	7	7
Lenkija	10	9	9	9
Portugalija	5	5	5	5
Rumunija	7	6	6	6
Slovakija	3	3	3	3
Slovėnija	2	2	2	2
Ispanija	12	13	13	13
Švedija	5	5	5	5
Iš viso	150	147	145	145

Pirmiau pateiktoje lentelėje apžvelgiamas pageidautas visų ES valstybių narių piliečių skaičius (šaliai skirta kvota), taip pat faktinis vienos sesijos dalyvių skaičius. Siekta, kad valstybėms narėms būtų atstovaujama proporcingai jų gyventojų skaičiui, tačiau užtikrinant ne mažiau kaip du vienai šaliai atstovaujančius piliečius. Kitaip tariant, šalims, kuriose yra daug gyventojų, pvz., Vokietijai, buvo nustatytas didelis tikslinis skaičius (19 piliečių), o iš Maltos ir Liuksemburgo, taikant mažėjančio proporcingumo principą, buvo pakviesta po du piliečius. Apskritai dalyvauta aktyviai ir dalyvių skaičius iš esmės atitiko tikslinius skaičius. 22 iš 27 valstybių narių tikslinis skaičius pasiektas, o likusių valstybių narių dalyvių skaičius buvo labai artimas tiksliniam skaičiui. Apskritai bent vienoje iš trijų sesijų dalyvavo 147 iš 150 atrinktų piliečių.

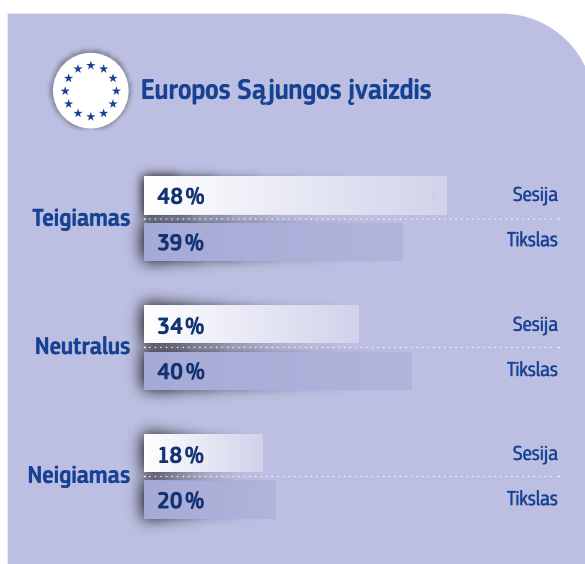
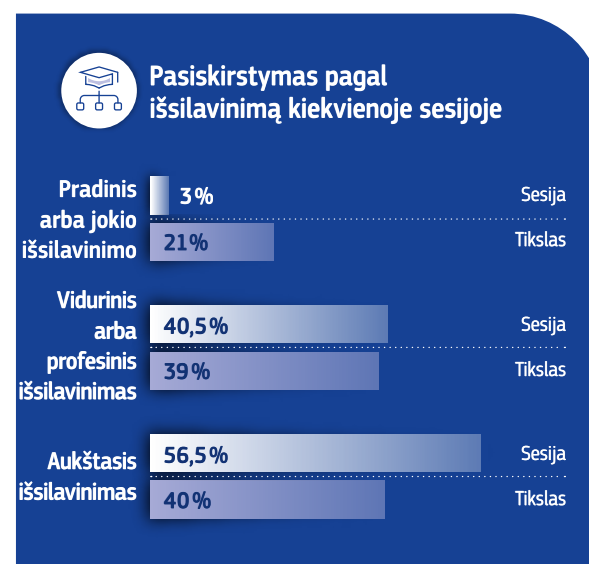
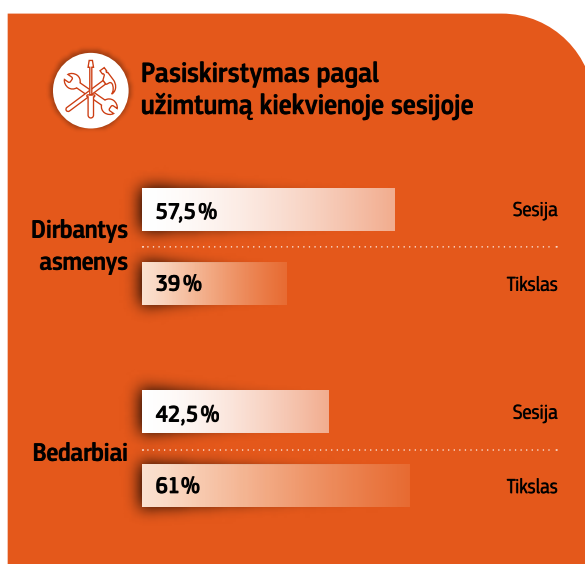
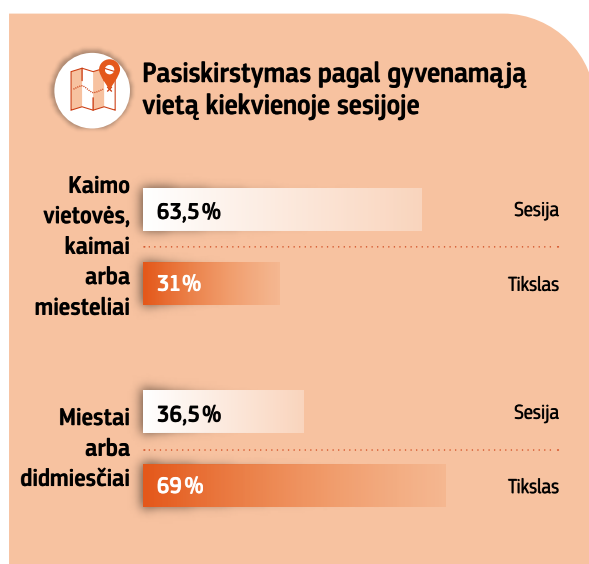
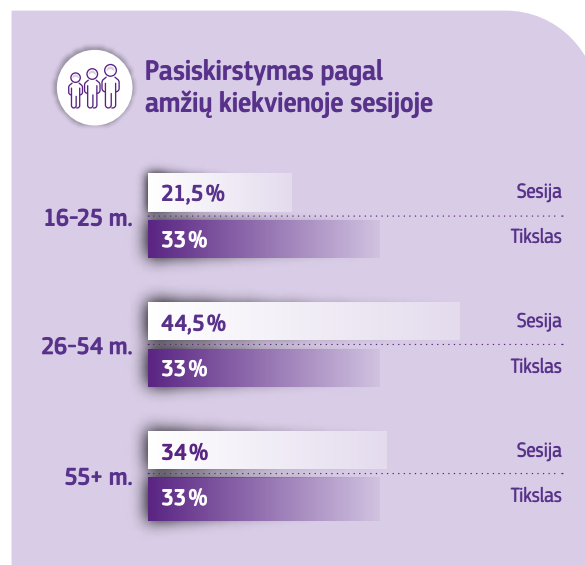
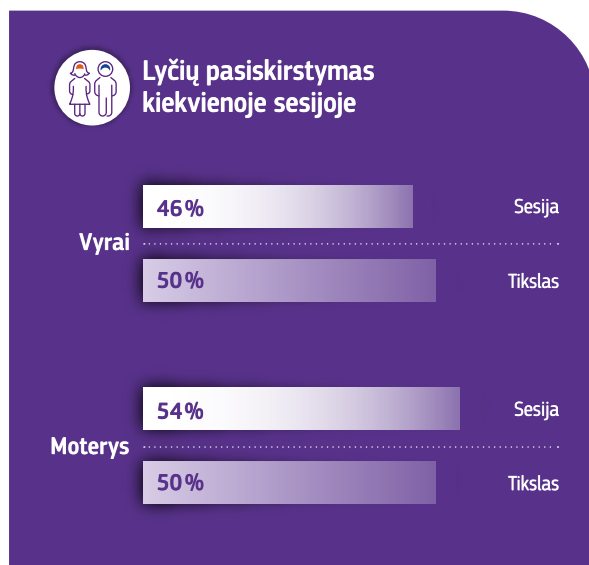
1 diagrama. Nuomonės apklausos, atsakant į klausimą „Ar anksčiau esate dalyvavęs kokiame nors piliečių dalyvavimo procese?“, rezultatai (n=74)

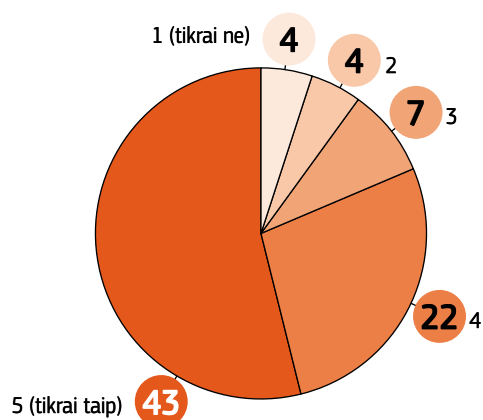
Siekiant užtikrinti, kad forumas kuo labiau atspindėtų ES gyventojų įvairovę, ir sudaryti sąlygas atstovauti paprastai nepakankamai atstovaujamos grupės, tikslinės dalyvių kvotos buvo nustatytos pagal toliau nurodytas socialines ir demografines ypatybes (faktinė dalyvių dalis skaičiuojama lyginant su 147 – bendru bent vienoje sesijoje dalyvavusių piliečių skaičiumi).

2 diagrama. Tikslinis ir faktinis dalyvių skaičius kiekvienoje sesijoje pagal penkis socialinius ir demografinius kriterijus

3 diagrama. Nuomonės apklauskos, atsakant į klausimą „Ar manote, kad Europos piliečių forume tinkamai atsižvelgta į ES gyventojų įvairovę?“, rezultatai (n=80)

2.2. Forumo eiga

Europos piliečių forumą kovos su neapykanta visuomenėje klausimais sudarė trys sesijos, kurių tikslai buvo skirtingi, – kiekviena iš jų buvo grindžiama ankstesnės sesijos darbu, taip siekiant bendru sutarimu parengti rekomendacijų rinkinį, kuris būtų pateiktas Europos Komisijai.

Per pirmąją sesiją (vykusią 2024 m. balandžio 5–7 d. tiesiogiai Briuselyje) dalyviai buvo supažindinti su neapykantos tema, taip pat galėjo susipažinti vieni su kitais ir stiprinti bendruomeniškumo ir pasitikėjimo jausmą. Jiems buvo pateikta pirminė ekspertų nuomonė, o tada buvo paprašyta išvardyti įvairių neapykantą lemiančių veiksnių ir priežasčių, kad šią problemą visi suprastų vienodai. Kvietiniai pranešėjai pasidalijo keletu pasakojimų apie patirtą neapykantą, kad diskusijas apie tai, kaip kovoti su neapykanta visuomenėje, būtų galima susieti su tikromis istorijomis.

Atsižvelgiant į tai, kad aptariama tema yra jautri, kelianti įvairių emocijų ir gali būti trauminio pobūdžio, buvo paskirtas asmuo pasitikėjimui skatinti – filosofė ir mokslininkė humanistė Noga Arikha. Piliečiai buvo raginami prireikus rūpimus klausimus užduoti jai.

Per antrąją sesiją (vykusią 2024 m. balandžio 26–28 d. internetu) daugiausia dėmesio skirta išsamesniam gilinimuisi į šią problemą. Pagrindinis šios sesijos tikslas buvo paskatinti dalyvius keistis idėjomis ir požiūriais, nustatyti bendro sutarimo ir nesutarimo sritis, taip pat nustatyti perspektyvias veiksmų sritis, kuriose būtų galima pradėti kovoti su neapykanta mūsų visuomenėje. Atsitiktine tvarka iš visų darbo grupių buvo atrinkta piliečių savanorių grupė, kad prieš trečiąją sesiją parengtų dokumentą „Problemos apibrėžtis“, kuriame apibendrinama grupių nuomonė apie neapykantos priežastis ir veiksniai.

Trečioji ir baigiamoji sesija (vykusi 2024 m. gegužės 17–19 d. tiesiogiai Briuselyje) buvo skirta rekomendacijoms parengti remiantis pirmose dviejose sesijose pasiūlytomis idėjomis ir išvalgomis ir jos metu buvo pateiktos tolesnės išorės ekspertų nuomonės. Galiausiai dalyvavę piliečiai parengė 21 rekomendaciją, kaip kovoti su neapykanta visuomenėje, ir šios rekomendacijos buvo perduotos Europos Komisijai. Jos išsamiai aprašytos šios ataskaitos priede.

2.3. Dalyvavimu grindžiami metodai

2.3.1 Nuo plenarinių posėdžių iki darbo grupių

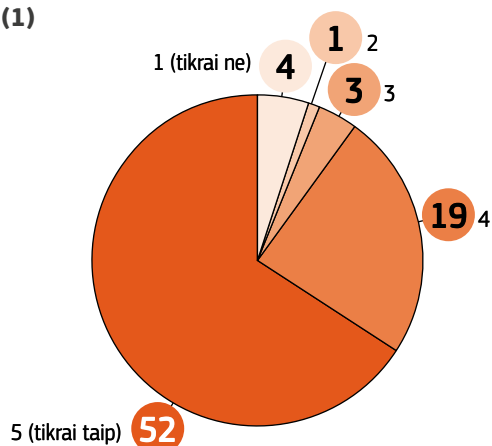
Kiekvienos sesijos struktūra buvo tokia, kad dalyviai būtų skatinami bendrauti ir būtų užtikrinama, kad kiekvienas būtų išklaustas. Remdamasi išbandyta ir patikrinta metodika, parengta per ankstesnius Europos piliečių forumus, Europos Komisija, padedama svarstomosios demokratijos srities ekspertų grupės (toliau – svarstymų grupė), dar kartą patvirtino, kad svarbu sudaryti sąlygas svarstyti įvairiais formatais.

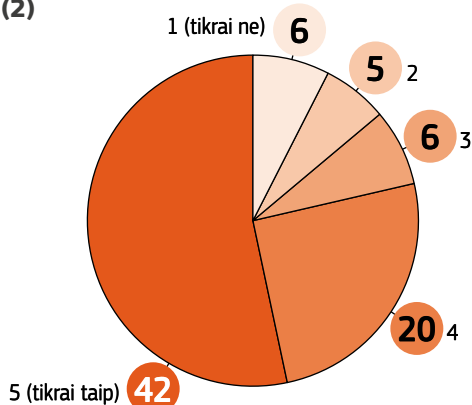
Plenarinių posėdžių metu piliečiai galėjo išgirsti ekspertų nuomones, svečių pasakojimus ir visiems dalyviams 24 kalbomis pristatyti savo darbo grupės diskusijų rezultatus. Mažesnės apimties posėdžių metu dalyviai galėjo pasidalyti įžvalgomis su mažesne – 50–75 dalyvių – grupe ir gauti konkrečią grįžtamąją informaciją iš įvairių ekspertų. Darbo grupės, kuriose dažniausiai buvo 12 dalyvių, buvo sudarytos taip, kad būtų užtikrinta pakankama geografinė įvairovė, – jas sudarė didesnių ir mažesnių šalių bei ne daugiau kaip penkių skirtingų kalbų atstovai. Sudarius tokias mažesnes grupes, buvo skatinamas bendravimas ir padedama piliečiams geriau pažinti vieniems kitus ir stiprinti pasitikėjimą. Vadovaujantis vienu pagrindinių Europos piliečių forumų principų, visi dalyviai galėjo kalbėti gimtąja kalba ir naudotis vertimo žodžiu paslaugomis.

4 diagrama. Nuomonės apklausos, įvertinant teiginį „Manau, kad per darbo grupių diskusijas į mano nuomonę buvo labai atsižvelgiama“ (1) (n=79) ir atsakant į klausimą „Ar apskritai manote, kad jūsų balsas buvo svarbus jūsų darbo grupėje?“ (2) (n=79), rezultatai

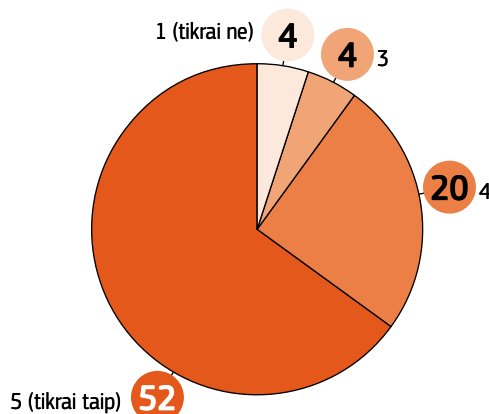
(1)

(2)

5 diagrama. Nuomonės apklausos, atsakant į klausimą „Ar apskritai esate patenkintas savo patirtimi dalyvaujant Europos piliečių forume?“, rezultatai (n=80)

2.3.2 Diskusijų moderavimas ir vedimas

Piliečių diskusijas visose sesijose vedė ir plenarinių posėdžių diskusijoms vadovavo trys pagrindiniai diskusijų vedėjai. Jie teikė informaciją apie bendrą forumo tikslą ir sesijų metodiką, taip pat apie jų organizacinius aspektus. Jie taip pat vedė pranešėjų diskusijas, užtikrino, kad diskusijų metu žiniomis būtų dalijamasi sąžiningai ir nešališkai, taip pat vedė ekspertams ir piliečiams skirtą klausimų ir atsakymų sesiją. Be to, per baigiamuosius plenarinius posėdžius jie apibendrino kiekvienos sesijos rezultatus. Pagrindiniai diskusijų vedėjai buvo šie:

- Constantin Schäfer (bendrovė „ifok“);
- Camille Dobler (bendrovė „Missions Publiques“);
- Yves Mathieu (bendrovė „Missions Publiques“).

Piliečiai dirbo 12-oje darbo grupių, iš kurių kiekvienai padėjo ir diskusijas vedė du svarstymų grupės nariai – vienas patyręs vedėjas ir vienas padėjėjas. Vedėjų užduotis buvo gimtąja arba anglų kalba vadovauti diskusijoms darbo grupėse ir užtikrinti, kad darbas vyktų sklandžiai,

- sukuriant palankią ir abipusiškai pagarbią aplinką, kad būtų skatinamas subalansuotas visų dalyvių indėlis;
- užtikrinant, kad visi piliečiai būtų informuojami apie bendrą procesą ir vadovaujant jiems grupės darbo metu;
- užtikrinant, kad būtų pasiekti darbo grupių posėdžių tikslai, t. y. padedant nustatyti nesutarimus ir prieštaračius tarp piliečių, skatinant piliečių diskusijas ir bendros nuomonės paieškas;

- stebint laiką, žymint pastabas ir įtvirtinant svarstymų rezultatus daugiakalbiuose ir tarpusavyje susijusiuose darbinuose dokumentuose;
- susiejant darbo grupėse piliečių pateiktus prašymus su paramos grupe arba ekspertais, pavyzdžiui, surenkant dar neišnagrinėtas pastabas ar klausimus;
- dalyvaujant dalijimosi informacija apie rezultatus susitikimuose su svarstymų grupe.

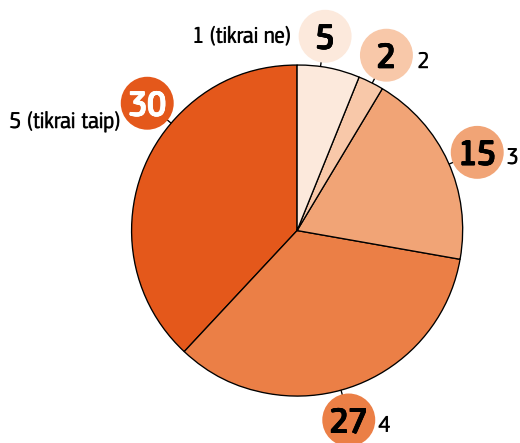
Visi vedėjai ir jų padėjėjai laikėsi bendrų nurodymų, pateiktų diskusijų vedėjų vadove ir pasirengimo kiekvienai sesijai dokumentuose. Prieš kiekvieną sesiją jie dalyvavo trijuose specialiuose informaciniuose ir mokymo susitikimuose.

2.4. Bendri rezultatai

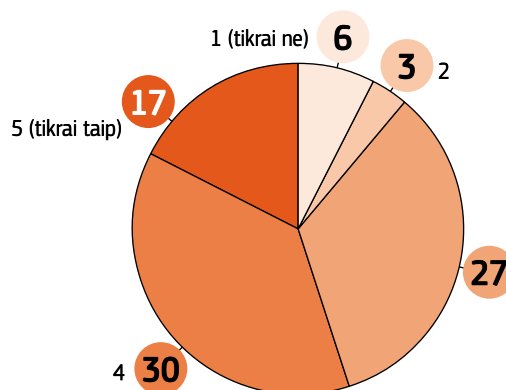
Per tris sesijas piliečiai parengė 21 rekomendaciją, kaip kovoti su neapykanta visuomenėje, o prieš tai suformulavo problemos apibrėžtį. Šie rezultatai išsamiai aprašyti šios ataskaitos priede. Kad būtų lengviau skaityti, rekomendacijos suskirstytos į penkias temines dalis:

- reagavimo į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos retoriką sistema;
- žiniasklaidos ir politikos vaidmuo;
- skaitmeninis ir technologijų sektorius;
- švietimas;
- piliečių dalyvavimas ir socialinė įtrauktis.

6 diagrama. Nuomonės apklausos, atsakant į klausimą „Ar manote, kad Europos piliečių forume rengiant galutines rekomendacijas atsižvelgta į visų forumo narių požiūrius?“, rezultatai (n=79)

7 diagrama. Nuomonės apklausos, atsakant į klausimą „Ar manote, kad Europos piliečių forumo rekomendacijos turės kokios nors įtakos?“, rezultatai (n=80)

2.5. Vadovavimas ir žinios

2.5.1 Iniciatyvinis komitetas

Europos piliečių forumą kūrė, jo veiklą organizavo ir koordinavo iniciatyvinis komitetas. Šio komiteto nariai susitikdavo kartą per savaitę, kad priimtų sprendimus koncepcijos ir organizaciniais klausimais, įskaitant metodikos, komunikacijos, logistikos ir biudžeto aspektus, kartu užtikrindami, kad svarstymo procesas darytų įtaką politikos formavimui. Šį komitetą sudarė Europos Komisijos atstovai ir rangovų grupė.

Rangovų grupė dirbo išvien, padėdama kurti ir įgyvendinti šiuos naujos kartos Europos piliečių forumus. Visų pirma, ši grupė subūrė ekspertus, kad jie padėtų rengti ir vesti svarstymo procesą, pasinaudodami savo praktine patirtimi, kad būtų galima apibrėžti grupės funkcijas, visą dalyvaujamąjį procesą ir kiekvienos sesijos metodiką, taip pat įsteigti patariamąjį žinių komitetą.

2.5.2 Žinių komitetas

Įsteigus Žinių komitetą, kurį sudaro įvairių sričių (psichologijos, švietimo, žurnalistikos, kalbų ir kt.) ekspertai, padidintas svarstymo proceso vientisumas, nes buvo užtikrinta piliečiams teikiamos informacijos kokybė, objektyvumas, įvairovė ir suprantamumas. Šie ekspertai taip pat padėjo nagrinėti rezultatus ir užtikrinti, kad perėjimas nuo vienos sesijos prie kitos būtų organizuojamas taip, kad per svarstymus padaryta pažanga būtų prasminga ir grindžiama piliečių nuomonėmis.

Jie turėjo parengti dalyviams skirtą informacijos rinkinį, bendradarbiauti su Inicijatyviniu komitetu faktinės politikos rengimo klausimais, nustatyti beužsimezgančias problemas ir nesuprantamus klausimus diskusijose, tikrinti faktus, atsakyti į piliečių klausimus ir dalytis su neapykantos tema susijusiomis ekspertinėmis žiniomis vykstant plenariniams ir mažesnės apimties posėdžiams. Žinių komitetas taip pat patarė keliems kviesiniams pranešėjams papildyti savo žinias ir sudarė sąlygas į visas sesijas įtraukti tiesioginius ar netiesioginius pasakojimus.

Žinių komitetą sudarė aštuoni nariai, kuriuos Inicijatyvinis komitetas atrinko remdamasis šiais kriterijais: ekspertinėmis žiniomis, apimančiomis įvairiausias kovai su neapykanta visuomenėje aktualias žinių sritis; gebėjimu suprasti, pripažinti skirtingas nuomones konkrečia tema ir jomis dalytis, taip pat lyčių, tautybių, mokslų ir profesinė įvairovė. Be to, vienas Europos Komisijos atstovas prisidėjo teikdamas įžvalgą ES politikos klausimais.

Žinių komiteto nariai buvo šie asmenys:

- **Arun Mansukhani** – klinikinis psichologas
- **Daris Lewis Recio** – tinklo „Equinet“ specialistas teisės ir politikos klausimais
- **Federico Faloppa** – Redingo universiteto sociolingvistikos profesorius
- **Jelena Jovanovic** – Europos Parlamento Jungtinės kovos su rasizmu ir įvairovės grupės koordinatore
- **Manos Tsakiris** – Londono universiteto psichologijos profesorius
- **Nesrine Slaoui** – nepriklausoma žurnalistė ir autorė
- **Robin Sclafani** – organizacijos CEJI – Žydų bendruomenės indėlis įtraukiai Europai – vadovė
- **Tommaso Chiamparino** – už politiką atsakingas Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato pareigūnas

2.5.3 Žinių ir informacijos centras

Buvo įsteigtas Žinių ir informacijos centras (ŽIC), kurio užduotis – atsakyti į piliečių per svarstymus suformuluotus klausimus ir prašymus pateikti paaiškinimus. Į trečiąją sesiją ŽIC įtraukė Žinių komiteto narius, taip pat ekspertus iš Europos Komisijos, kurių buvo paprašyta pateikti atsakymus, susijusius su atitinkamomis jų politikos sritimis. Per tris Europos piliečių forumo sesijas ŽIC raštu atsakė į daugiau kaip 50 piliečių iškeltų klausimų ir parengė trečiajai sesijai skirtą informacinį pranešimą raštu. ŽIC atstovai, siekdami paaiškinti rekomendacijų rengimo proceso klausimus, taip pat trumpai išsakė savo nuomonę per 12 darbo grupių susitikimus.

2.5.4 Pranešėjai

Be žinių komiteto narių, keletas suinteresuotųjų subjektų ir ekspertų buvo pakviesti pristatyti skirtingas pozicijas ir patirtį, susijusias su neapykantos formomis ir pasekmėmis mūsų visuomenėje, taip pat atsakyti į piliečių klausimus. Žinių komitetas užtikrino, kad piliečiams pateikiamos žinios būtų adekvačios, atitiktų piliečių poreikius bei prašymus ir pakankamai atspindėtų pagrindines ES politikos formuotojų ir suinteresuotųjų subjektų pozicijas. Tai pirmas kartas, kai Europos piliečių forumas pakvietė pilietinės visuomenės atstovus pasidalyti pasakojimais apie patirtą neapykantą. Toliau išvardyti visi pranešėjai.

2 lentelė. Trijose sesijose dalyvavusių pranešėjų sąrašas

	Vardas, pavardė ir pareigos	S1	S2	S3
Europos Komisija	Dubravka Šuica, už demokratiją ir demografiją atsakinga Komisijos pirmininko pavaduotoja			YES
	Colin Scicluna, Komisijos pirmininkės pavaduotojos Dubravkos Šuicos kabineto vadovas			YES
	Anna Gallego Torres, Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato generalinė direktorė	YES		YES
	Dana Spinant, Komunikacijos generalinio direktorato generalinė direktorė	YES		YES
	Irena Moozova, Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato generalinio direktoriaus pavaduotoja, atsakinga už teisingumo politikos, teisinės valstybės ir lygybės tarptautinį aspektą		YES	
	Richard Kuehnelt, Komunikacijos generalinio direktorato Europos Komisijos atstovavimo ir komunikacijos valstybėse narėse direktorato direktorius		YES	
	Ingrid Bellander Todino, Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato Pagrindinių teisių politikos skyriaus vadovė			YES
	Lutz Güllner, Europos išorės veiksmų tarnybos Informacijos vientisumo ir kovos su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi skyriaus vadovas			YES
	Louisa Klingvall, laikinai einanti Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato Tarptautinių reikalų ir duomenų sruto skyriaus vadovo pareigas			YES
	Gaëtane Ricard-Nihoul, Komunikacijos generalinio direktorato Piliečių dialogų skyriaus vadovo pavaduotoja			YES
	Menno Cox, Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinio direktorato Skaitmeninių paslaugų pasaulinių aspektų padalinio vadovas		YES	
	Daria Arlavi, už politiką atsakinga Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinio direktorato pareigūnė			YES
	Tommaso Chiamparino, už politiką atsakingas Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato pareigūnas			YES
	Harry Panagopulos, už demokratijos, Sąjungos pilietybės ir laisvo judėjimo klausimus atsakingas Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato teisininkas			YES
	Martin Sacleux, už politiką atsakingas Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato pareigūnas			YES
Kviestiniai pranešėjai	David Martin Abanades, vietos policijos inspektorius, Ispanija		YES	
	Milena Angelova, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto bendrapranešėje tema „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“			YES
	Margarita S. Ilieva, Europos Tarybos tarptautinės žmogaus teisių teisės ekspertė		YES	
	Kuany Kiir, UNESCO Visuotinio pilietiškumo ir taikos švietimo skyriaus už projektą atsakingas pareigūnas		YES	
	Cristian Pîrvulescu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pranešėjas tema „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“		YES	
	Emanuela Pisano, Europos regionų asamblėjos ES projektų vadovė			YES
	Pasquale Quaranta, žiniasklaidos grupės „GEDI Gruppo Editoriale“ žurnalistas ir įvairovės skilties redaktorius		YES	
	Valérie Rosoux, FNRS mokslinių tyrimų vadovė ir Leveno katalikiškojo universiteto profesorė		YES	
	Willem Wagenaar, fondo „Anne Frank Foundation“ mokslininkas		YES	
Pilietinės visuomenės pasakojimai	Juliana Wahlgren, Europos kovos su skurdu tinklo ekspertė		YES	
	Kamil Goungor, už politiką ir paramą judėjimui atsakingas Europos savarankiško gyvenimo tinklo pareigūnas	YES		
	Sacha Guttman, Laisvojo Briuselio universiteto studentas, už atstovavimą atsakingas organizacijos CEJI – Žydų bendruomenės indėlis įtraukiai Europai – specialistas	YES		
	Mireille-Tsheusi Robert, asociacijos „Bamko asbl“ prezidentė	YES		
	Fabian Wichmann, organizacijos „EXIT Deutschland“ kuratorius	YES		

2.6. Stebėtojai

Šio Europos piliečių forumo darbą buvo leista stebėti keliems stebėtojams. Taip buvo siekiama užtikrinti šio novatoriško demokratinio formato skaidrumą ir matomumą, kartu išsaugant dalyvaujantiems piliečiams skirtą saugią erdvę, nes tai labai svarbu kuriant patikimą diskusijų aplinką. Stebėtojams buvo leidžiama dalyvauti plenarinėse sesijose ir darbo grupėse vykusiose diskusijose ir jas stebėti. Kiekvienoje darbo grupėje galėjo dalyvauti ne daugiau kaip po tris stebėtojus.

Taip pat prisijungė keletas vidaus stebėtojų iš organizuojančių partnerių ir institucijų (pvz., Europos Komisijos ar kitų ES institucijų ir įstaigų darbuotojai). Išorės stebėtojai buvo mokslininkai (universitetų arba ekspertų grupių), pilietinės visuomenės veikėjai ir kiti suinteresuotieji subjektai. Išorės stebėtojai, atitinkamiems piliečiams sutikus, galėjo rengti su jais pokalbius tik mokslinių tyrimų tikslais, jeigu jie netrukdydavo forumo darbui.

PLATESNIS DALYVAVIMAS

3. Platesnis dalyvavimas

3.1. Piliečių dalyvavimo platforma

Piliečių dalyvavimo platforma yra internetinė priemonė, kuria naudodamasi plačioji visuomenė gali pareikšti savo nuomonę Europos piliečių forumo narių svarstomu klausimu. Ši priemonė buvo įdiegta siekiant paskatinti piliečius kuo aktyviau dalyvauti nagrinėjant šią temą ir prisidėti prie forumo darbo bei susijusios būsimos politikos. Atvirosios programinės įrangos „Decidim“ pagrindu veikiančioje platformoje piliečiai raginami teikti pasiūlymus visomis 24 ES kalbomis, pasiūlyti idėjų ir sprendimų. Be to, platformoje skatinamos interaktyvios diskusijos naudojant komentarų funkciją, kad naudotojai galėtų susipažinti vienas su kito pasiūlymais, teikti atsiliepimus ir kartu tobulinti idėjas.

2024 m. balandžio 22 d. Europos Komisija pradėjo internetines diskusijas kovos su neapykanta visuomenėje tema ⁽³⁾. Sesijų metu Europos piliečių forumas turėjo galimybę išgirsti pagrindinius platformoje pateiktus pasiūlymus. Pasiūlymų autoriai dalijosi įžvalgomis įvairiais klausimais, kaip antai apie informuotumą, švietimo, empatijos stiprinimo iniciatyvas visoje ES. Jų darbą įkvėpė arba sustiprino tai, kad platformoje vykstančiose diskusijose dalyvavo platesnė ES piliečių auditorija, todėl buvo galima atsižvelgti į kitokias nuomones. Visos platformoje pateiktos nuomonės buvo įtrauktos į forume vykusius svarstymus, į jas taip pat atsižvelgta rengiant būsimą politiką.

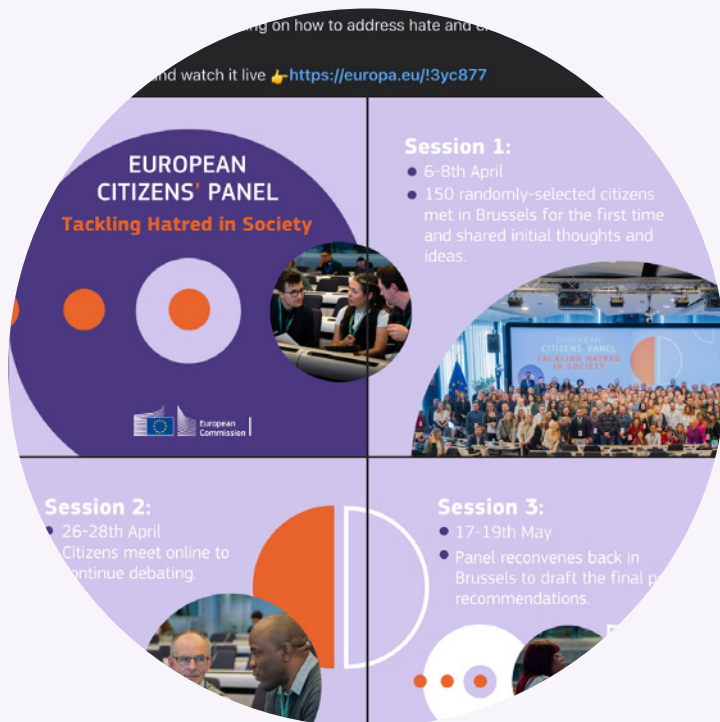
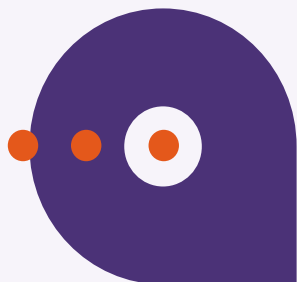
3.2. Komunikacijos strategija

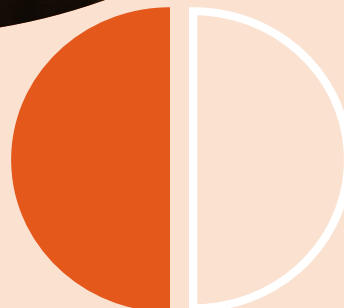
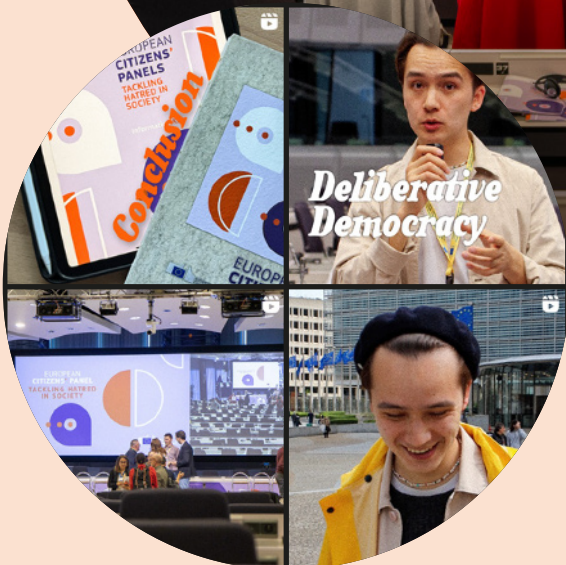
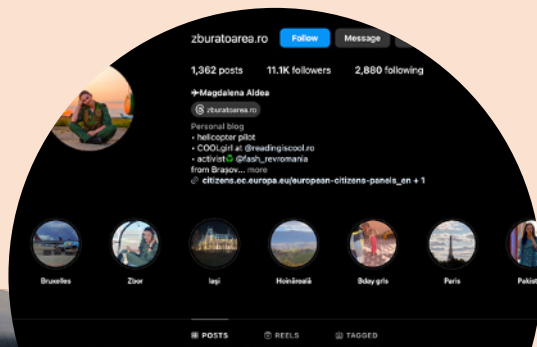
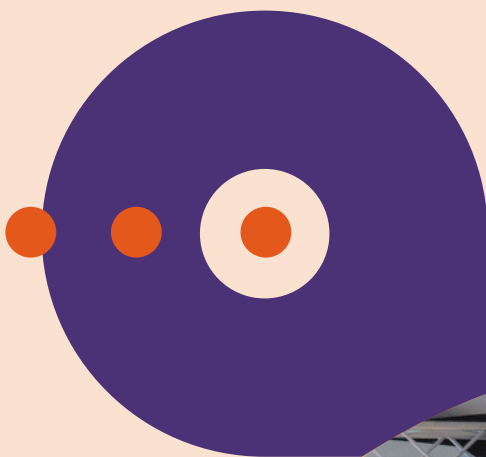
Europos piliečių forumo kovos su neapykanta visuomenėje klausimais komunikacijos strategija buvo parengta siekiant kuo labiau padidinti informuotumą ir dalyvavimą, taikant daugialypį požiūrį, derinant socialinės žiniasklaidos kampanijas, nuomonės formuotojų ir žurnalistų informavimo veiklą, tiesioginę informavimo veiklą renginiuose ir dokumentinio filmo kūrimą.

Socialinės žiniasklaidos kampanijų metu daugiausia dėmesio skirta naujosios Piliečių dalyvavimo platformos lankytojų srautams, taip pat informuotumui apie vykstančias forumo sesijas didinimui. 40 nuomonės formuotojų ir žurnalistų buvo pakviesti kurti turinį ir juo dalytis, taigi buvo išplėsta kampanijos aprėptis ir visuomenė skatinama aktyviau dalyvauti forumo darbe. Toks metodas padėjo paskatinti aktyvų dalyvavimą ir padidinti informuotumą apie forumo veiklą visoje Europos Sąjungoje (272 turinio vienetais pasiekta maždaug 22 mln. žmonių).

Viena pagrindinių strategijos sudėtinių dalių buvo dokumentinis filmas [ITERPTI SAITA], kuriuo siekta pateikti suasmenintą ir įtraukų Europos piliečių forumo veiklos naratyvą.

⁽³⁾ Su Piliečių dalyvavimo platforma galima susipažinti [čia](#).

PILIEČIŲ REKOMENDACIJOS

4. Piliečių rekomendacijos

4.1. Problemos apibrėžtis ir rekomendacijos

Tris savaitgalius Europos piliečių forumo kovos su neapykanta visuomenėje klausimais, kurį sudarė 150 atsitiktine tvarka atrinktų piliečių iš 27 ES valstybių narių, diskutavome, kaip kovoti su neapykanta mūsų visuomenėje. Nors mūsų gyvenimiška patirtis skiriasi, šią problemą suprantame vienodai. Šis forumas pripažįsta, kad yra įvairių priežasčių ir veiksnių, lemiančių neapykantos plitimą ir įsitvirtinimą mūsų visuomenėje, ir kartu pabrėžia sudėtingą emocinių, socialinių ir ekonominių aspektų sąveiką.

- **Konfliktai ir istorinis palikimas.** Istoriniai ir dabartiniai konfliktai gali lemti tai, kad neapykanta perduodama iš kartos į kartą. Sudėtingoje Europos istorijoje kiekvienas konfliktas, karas ir geopolitinė įtampa prisidėjo prie šio ciklo. Jei nesiimama aktyvių veiksmų šioms problemoms nagrinėti ir jas šalinti, konfliktų kurstoma neapykanta išlieka, o tai kelia grėsmę, kad priešiško ir susiskaldymo ciklas nesusistos.
- **Ekonomikos ir socialinė krizė.** Spartūs socialiniai ir kultūriniai pokyčiai labai skatina netekties ir atsilikimo jausmą, todėl neapykanta tampa vis stipresnė. Tai gali būti nukreipta prieš įvairias grupes ir piliečius, kurie kaltinami dėl ekonomikos ir socialinės krizės. Socialiniai, politiniai ir ekonominiai veiksniai ne tik lemia nelygybę, bet ir gali labai prisidėti prie nesaugumo ir baimės atmosferos.
- **Politika ir atsakomybė.** Viesiems politikams ir visuomenės veikėjams tenka didelė atsakomybė sprendžiant neapykantos problemą ir kovojant su ja, tačiau ir jie patys gali kurstyti neapykantą, jei jie netinkamai elgiasi su etninėmis grupėmis ir išnaudoja nacionalizmą, susiskaldymą bei populizmą siekdami asmeninės naudos. Politiniai ir visuomenės veikėjai tiek ES, tiek už jos ribų gali vartoti neapykantos retoriką teritoriniams užmojams kurstyti ir demokratijai sumenkinti. Susiskaldymas gilinamas teikiant pirmenybę skambiams argumentams, o ne

pagrįstam diskursui ir svarstymams, todėl stiprėja kraštutinės nuomonės ir sąmokslų teorijos.

- **Žiniasklaida, klaidinga informacija ir atskaitomybė.** Tradicinė žiniasklaida ir socialiniai tinklai, neretai siekdami pelno, dar labiau sustiprina nuostatą „mes prieš juos“ ir neapykantą įvairioms grupėms. Tradicinė žiniasklaida gali sąmoningai klaidingai informuoti ir skleisti neapykantą kurstančius pasakojimus. Socialiniuose tinkluose anonimiškumas ir manipuluojami algoritmai labai prisideda prie vis didesnio neapykantos kurstymo ir diskriminacijos. Šie tinklai padeda skleisti klaidingą informaciją ir įtvirtinti stereotipus, visų pirma prieš moteris ir jaunimą, kurie susiduria su dideliu priekabiavimu internete. Tai dar labiau sustiprina nepakankama tinklų ir naudotojų atskaitomybė.
- **Bandos jausmas, išankstinės nuostatos ir netolerancija.** Viena pamatinių žmogaus prigimtinių savybių – noras priklausyti socialinei grupei ar grupinei dinamikai, jaustis „kaip visi“. Kartais šis troškimas gali būti toks stiprus, kad sukelia neapykantą ir netoleranciją, nuostatą „mes prieš juos“ kito atžvilgiu. Ši nepasitikėjimo ir neapykantos dinamika ypač veikia pažeidžiamus asmenis ir grupes dėl etninės kilmės, migracijos statuso, religijos, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, šeiminės padėties ir socialinių bei ekonominių veiksnių. Dėl nepakankamo švietimo apie skirtingas tapatybes, kultūras, toleranciją ir dėl nepakankamų diskusijų ir komunikacijos, taip pat dėl patikimos informacijos internete trūkumo gali padaugėti nesusipratimų, įsitvirtinti išankstinės nuostatos ir kilti neapykanta.

Šios neapykantos priežastys ir veiksniai daro poveikį visoms mūsų visuomenės grupėms. Mes, 27 Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, turintys įvairios gyvenimiškos patirties, manome, kad kova su neapykanta Europoje ir visame pasaulyje yra prioritetas. Mūsų bendra atsakomybė – užkirsti kelią visų formų neapykantai ir reaguoti į ją individualiu, visuomeniniu ir instituciniu lygmenimis, remiantis mūsų bendromis ES vertybėmis ir pagrindinėmis teisėmis: taika, laisve ir lygybe. Todėl rekomenduojame imtis veiksmų įvairiose srityse, siekiant apsaugoti šias pagrindines teises, užkirsti kelią diskriminacijai, neapykantai ir konfliktams, apsaugoti pažeidžiamiausius asmenis ir galiausiai sukurti pagarbią ir teisingą ES visiems.

4.2. 21 rekomendacija, kaip kovoti su neapykanta mūsų visuomenėje

Reagavimo į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos retoriką sistema. 1–7 rekomendacijos

1 rekomendacija.

Viena Europa, viena apibrėžtis: neapykantos retorikos kriminalizavimas

Rekomenduojame ES Komisijai įsteigti iš įvairių grupių atstovų sudarytą darbo grupę, kuri atnaujintų ir išplėstų bendrą termino „neteisėta neapykantos retorika“ apibrėžtį, kad jos skleidimas būtų labiau kriminalizuotas. Dabartinėje 2008 m. patvirtintoje apibrėžtyje daugiausia dėmesio skiriama rasizmui ir ksenofobijai, tačiau į ją neįtrauktos kitos neapykantos formos, kaip antai neįgaliųjų diskriminacija, diskriminacija dėl seksualinės orientacijos, lyties, amžiaus ir kt. Šį pasenusį terminą reikia skubiai peržiūrėti, kad jis atspindėtų mūsų šiuolaikinės visuomenės įtraukias vertybes.

Nauja išsami apibrėžtis yra labai svarbi siekiant, kad neteisėtos neapykantos retorikos skleidimas taptų nusikalstama veika, už kurią būtų galima patraukti baudžiamojon atsakomybės visose ES valstybėse narėse. Šiuo pritaikymu bus užtikrinta, kad visos neapykantos retorikos formos būtų vienodai pripažįstamos ir už jas būtų baudžiama, taip sustiprinant mūsų įsipareigojimą kurti įtraukesnę ir pagarbesnę visuomenę.

Įtraukdami neapykantos retoriką į ES nusikaltimų sąrašą, galime apsaugoti marginalizuotas bendruomenes ir puoselėti žmogaus orumą. Šia iniciatyva neteisėta neapykantos retorika atskiriama nuo saviraiškos laisvės, užtikrinant pusiausvyrą tarp pagrindinių teisių ir poreikio kovoti su diskriminacija ir neapykanta.

Pagrindimas

Skatinama socialinė sanglauda. Atnaujinus apibrėžtį, kad ji apimtų visų formų neapykantos retoriką, skatinama įtraukesnė visuomenė, kurioje visi jaučiasi gerbiami ir vertinami. Taip skatinama socialinė sanglauda ir mažinamas susiskaldymas, kurį sukelia nekontroliuojama neapykantos retorika.

Didinamas teisinis aiškumas. Visose ES valstybėse narėse taikant vienodą apibrėžtį panaikinamas teisinės apsaugos nenuoseklumas ir spragos. Toks aiškumas padeda užtikrinti, kad neapykantos retorikos kaltininkai būtų patraukti atsakomybės, neatsižvelgiant į tai, kurioje ES šalyje jie yra.

Apsaugomos marginalizuotos bendruomenės. Išplėtus apibrėžtį, kad ji apimtų daugiau diskriminacijos formų, užtikrinama geresnė marginalizuotų grupių apsauga ir sumažinamas žalingos bei menkinančios retorikos poveikis.

Stiprinamos žmogaus teisės. ES kriminalizuoja visų formų neapykantos retoriką ir taip stiprina savo įsipareigojimą ginti žmogaus teises ir orumą, suderindama teisinės sistemos su šiuolaikinėmis lygybės ir pagarbos vertybėmis.

Užtikrinama laisvių pusiausvyra. Laikantis tokio požiūrio, kruopščiai atskiriamos neapykantos retorika ir saviraiškos laisvė, užtikrinant, kad žodžio laisvė būtų apsaugota, o kartu užkertamas kelias retorikai, kuria kurstomas smurtas, neapykanta ar diskriminacija.

Skatinama empatija ir supratimas. Galimybė laikytis įvairaus požiūrio ir neapykantos retorikos kriminalizavimas skatina piliečių empatiją ir supratimą, todėl prisidedama prie darnesnės ir pagarbesnės visuomenės kūrimo.

Įgyvendinus šią rekomendaciją, Europa taps teisingesnė ir darnesnė, nes visi asmenys, neatsižvelgiant į jų tapatybę, galės gyventi nebijodami neapykantos ir diskriminacijos.

2 rekomendacija.

Europos veiksmingo reagavimo į pranešimus apie neapykantos nusikaltimus protokolas

Rekomenduojame visose ES valstybėse narėse nustatyti aiškią ir vienodą pranešimo apie neapykantos nusikaltimus procedūrą. Ši teisinė procedūra turėtų būti veiksmingai įgyvendinama organizacijose, kurios

bendrauja su neapykantos nusikaltimų aukomis. Siūlome peržiūrėti visas anksčiau pasiūlytas ir neveiksmingas priemones ir sukurti paprastą procesą, kad aukos ir liudininkai galėtų saugiai pranešti apie visus nusikaltimus, įskaitant nusikaltimus interneto platformose.

Pirma, šia procedūra turėtų būti užtikrintos saugios pranešimo sąlygos tiek neapykantos nusikaltimų aukoms, tiek liudininkams. Užtikrinus jų saugumą, gali būti aktyviau pranešama apie nusikaltimus. Tai apima teisinės ir psichologinės apsaugos priemones, o prireikus – fizinę apsaugą nuo keršto siekiančių asmenų. Ši procedūra taip pat galėtų apimti darbą su pažeidėjais, kurie neretai yra anksčiau buvę neapykantos aukomis.

Antra, siekiant sumažinti antrinės viktimizacijos ir traumos paaštrėjimo riziką, į šią procedūrą turėtų būti įtraukti visi pranešimo apie nusikaltimus grandinėje dalyvaujantys subjektai.

Galiausiai ši procedūra turėtų būti pagrįsta tinkamu internetiniu kanalu, skirtu saugiam pranešimui apie nusikaltimus užtikrinti.

Pagrindimas

Ši rekomendacija svarbi, nes padeda išvengti aukų antrinės viktimizacijos ir (arba) ją sumažinti. Procedūra bus sudarytos sąlygos greitai reaguoti ir padėti aukoms, taip pat suteikti paramą ir apsaugą liudininkams. Tokia procedūra taip pat palengvins pranešimą gavusių tarnybų veiksmus. Jei procedūra bus veiksminga, visuomenė bus skatinama dažniau reaguoti į nusikaltimus ir apie juos pranešti.

3 rekomendacija.

Nacionaliniai kovos su neapykanta biurai valstybėse narėse

Rekomenduojame kiekvienoje valstybėje narėje įsteigti nepriklausomą kovos su neapykanta biurą. Mums reikia stiprios institucijos, kuri turėtų teisinius įgaliojimus ir veiksmingai palaikytų ryšius, teiktų žmonėms apčiuopiamą pagalbą per objektyvią ir nepriklausomą pranešimo apie nusikaltimus sistemą.

Pirma, biuras, glaudžiai bendradarbiaudamas su NVO ir piliečių komitetu, bus atsakingas už teisinės ir psichologinės pagalbos teikimą kiekvienai neapykantos nusikaltimų aukai savo valstybėje narėje. Biuras suteiks platformą, kurioje aukos galės saugiai pranešti apie neapykantos nusikaltimus.

Antra, biuras glaudžiai bendradarbiaus su ES aukšto lygio kovos su neapykantos retorika ir neapykantos nusikaltimais grupe arba panašia grupe, kad vykdytų savo misiją ir užtikrintų, kad būtų įgyvendinami įmonių, organizacijų ir politikų elgesio kodeksai. Šis bendradarbiavimas padės sukurti veiksmingą ir aukoms palankią aplinką. Be to, biuras galėtų teikti

informaciją ir geriausios praktikos pavyzdžių patarimo besikreipiantiems asmenims. Biuro darbuotojai turėtų dirbti pagal terminuotą darbo sutartį.

Trečia, biuras platins ES priemones, programas, mechanizmus ir medžiagą apie neapykantą, užtikrindamas, kad jie pasiektų švietimo įstaigas, administracines institucijas ir plačiąją visuomenę nacionaliniu ir regionų lygmenimis. Kad tai užtikrintų, biuras rengs mokymus tarnyboms, dalyvaujančioms pirmajame reagavimo procese po pranešimo.

Galiausiai biuras rinks duomenis apie neapykantos nusikaltimus, kad galėtų veiksmingai reaguoti į būsimum gyventojų poreikius.

Pagrindimas

Mūsų poliarizuotoje visuomenėje padaugėjo neapykantos nusikaltimų, dėl kurių mažėja žmonių gerovė. Siekiant užkirsti kelią neapykantos nusikaltimams, į juos reaguoti ir pasirūpinti aukomis, būtina turėti veiksmingas institucijas ir mechanizmus. Be to, kiekvienas nusikaltimas prasideda nuo minties arba žodžio. Siekiant užtikrinti pagarbos ugdymą ir didinti informuotumą, būtina įsteigti specialią instituciją, kuri vykdytų neapykantos nusikaltimų prevenciją ir teiktų pagalbą aukoms, juolab kad tokios įstaigos dar nėra, o ji labai reikalinga.

4 rekomendacija.

Tolerancijos mokymas

Rekomenduojame, kad ES geriau supažindintų su esamais mokymo kursais apie neapykantos nusikaltimus, neapykantos retoriką bei nesmurtinį bendravimą ir skatintų jais pasinaudoti konkrečias tikslines grupes. Iš esmės visos socialinės grupės turėtų būti geriau šviečiamos ir įgyti kovos su neapykanta įgūdžių. Tačiau manome, kad ypač svarbu užtikrinti

geresnį viešajame sektoriuje dirbančių asmenų (pavyzdžiui, policijos ar socialinių darbuotojų) mokymą. Juk tai dažnai būna pirmieji žmonės, su kuriais bendrauja aukos ir neapykantą patyrę nukentėję asmenys. Ypač svarbu, kad valstybės tarnautojai gebėtų jautriai reaguoti į problemą ir asmenį. ES valstybių narių valstybės tarnautojams turėtų būti siūlomi reguliarūs mokymai, kuriuos būtų galima rengti tiek vietoje, tiek internetu. Dar viena svarbi tikslinė grupė yra turinio kūrėjai – ir kaip mokymų dalyviai, ir kaip jų ambasadoriai. Jie daro didelę įtaką jaunesnių žmonių tikslinėms grupėms ir veikia kaip informacijos sklaidėjai. ES viešąsias pareigas einantys asmenys turėtų rodyti gerą pavyzdį ir taip pat dalyvauti mokymuose. Kad mokymo galimybės būtų prieinamos platesnei visuomenei, į mokymų propagavimą galėtų įsitraukti profesinės sąjungos ar kitos organizacijos. Taip pat galėtų būti spausdinami skelbimai bendruomenių laikraščiuose. Sėkmingai mokymus baigę dalyviai gautų pažymėjimą, kurio išorės pasauliui galėtų įrodyti įgytą kompetenciją kovoti su neapykanta.

Pagrindimas

Neapykantos piramidė prasideda nuo stereotipų ir klišių, susiformavusių mūsų galvose. Tai skatina neapykantos retorika. Todėl svarbu įsigilinti į problemos esmę. Mokymai daro poveikį ne tik mokymų dalyviams, bet ir aplinkiniams. Mokymo kursai svariai papildo formaliojo švietimo programas (pavyzdžiui, mokyklinio arba universitetinio ugdymo). ES jau siūlo daug gerai įvertintų programų ir mokymo medžiagos. Tačiau jas sunku rasti. Norint užtikrinti, kad parengtos programos būtų tikrai veiksmingos bei tvirtos ir pasiektų tikslinę grupę, reikia geriau jas populiarinti. Dėmesys viešajame sektoriuje dirbantiems žmonėms taip pat svarbus, nes vis dar per dažnai nukentėję asmenys turi neigiamos bendravimo su vyriausybėmis agentūromis patirties.

5 rekomendacija.

Informuotumo apie neapykantą ir esamas kovos su ja priemones bei taisomąsias priemones didinimas rengiant visuomenės informavimo kampaniją

Rekomenduojame ES vykdyti viešą kampaniją apie neapykantos (tiek internete, tiek realiaame gyvenime) pavojų, priežastis ir kovos su ja priemones, kad būtų didinamas informuotumas ir šviečiama apie neapykantos paplitimą ir pavojus. Kartu būtų informuojama apie įvairias ES kovos su neapykanta iniciatyvas ir aukoms prieinamus paramos kanalus bei priemones.

Kad kovos su neapykanta kampanijos būtų kuo veiksmingesnės, rekomenduojame aiškiai apibrėžti ir nurodyti tikslines grupes, metodą, kanalus ir turinį. Reikėtų:

- kampaniją skirti tiek platesnei visuomenei, tiek konkrečioms ir svarbioms grupėms (pavyzdžiui, aukoms, kaltininkams, vaikams);
- parengti šioms skirtingoms grupėms ir įvairių ES valstybių narių aplinkybėms pritaikytus pranešimus, taikant lengvus ir prieinamus metodus, pritaikytus prie kiekvienos valstybės narės aplinkybių;
- pabrėžti visų ES piliečių pareigą kovoti su neapykanta, su kuria jie susiduria savo gyvenime, suteikiant praktinių priemonių ir informaciją apie tai, kaip jie gali tai padaryti;
- naudotis tiek tradiciniais, tiek netradiciniais komunikacijos kanalais realiaame gyvenime ir internete, siekiant skleisti prieš neapykantą nukreiptus pranešimus ir pasiekti įvairius visuomenės sluoksnius veiksmingesniais ir naudotojams patogesniais kanalais;
- į šių pranešimų rengimą ir dalijimąsi jais įtraukti tradicinę žiniasklaidą ir socialinius tinklus, taip pat nuomonės formuotojus ir aukas, kad pranešimai būtų veiksmingesni ir pasiektų reikiamus žmones.

Pagrindimas

Nors ES lygmeniu jau yra įvairių sistemų, kuriomis sprendžiami neapykantos klausimai, dar nepakankamai nuveikta, kad ES piliečiai būtų informuojami apie šias iniciatyvas. Dauguma ES piliečių nežino, kokių programų, iniciatyvų ir nuostatų yra tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu. Pranešimuose, naujienose ir diskusijose apie neapykantą daugiausia dėmesio skiriama neapykantos atvejams ir tam, kas daroma ne taip. Nors tai ir svarbu, sukuriama slegiantis ir neobjektyvus vaizdas. Taigi turėtų būti ir teigiamų pranešimų apie tai, kaip kovojama su neapykanta, taip pat praktinių pasiūlymų, kaip žmonės galėtų su ja kovoti.

Rekomenduojame vykdyti informuotumo didinimo kampaniją, o ne griežtais įstatymais ar elgesio kodeksais nustatyti, ką leidžiama sakyti nuomonės formuotojams ir profesionaliems žiniasklaidos kanalams, nes toks požiūris gali būti suvokiamas kaip cenzūra ir gali sukelti skirtingų pažiūrų žmonių ir platesnės visuomenės reakciją bei nepasitenkinimą. Sutelkus dėmesį į informavimo veiklą ir informuotumo didinimą, piliečiai galėtų suvokti šios temos svarbą ir būtų galima padėti jiems prisidėti prie sprendimų įgyvendinimo ir kovoti su neapykanta savo gyvenime.

Apibūdinimas

Tikslinės grupės. Per šią informuotumo didinimo kampaniją svarbu pasiekti plačius visuomenės sluoksnius, pakeisti visuomenės nuomonę ir užtikrinti, kad nuomonės ir elgesio pokyčiai būtų tvarūs. Tai taip pat padės užtikrinti, kad žmonės, kurie jau laikosi prieš neapykantą nukreiptų vertybių, ir toliau elgtųsi atitinkamai. Be to, siekiant užtikrinti, kad šios kampanijos būtų veiksmingos ir paveiktos, svarbu jas

ir pranešimus pritaikyti įvairioms tikslinėms grupėms, pavyzdžiui, aukoms, pagalbininkams, vaikams, tėvams, mokytojams ir kaltininkams. Aiškindami neapykantą kurstančių emocijų priežastis, galime padėti tiems, kurie yra linkę naudoti neapykantos retoriką ar atitinkamai elgtis, suprasti tiek savo motyvus, tiek savo veiksmų poveikį. Kampanijos turėtų būti rengiamos ir ne ES kalbomis, kad pasiektų žmones, nekalbančius valstybės, kurioje gyvena, kalba.

Kanalai. Siekiant šviesti gyventojus apie tai, kas yra draudžiama ir žalinga neapykantos retorika ir koks elgesys yra skatinamas, taip pat apie įvairias ES jau taikomas iniciatyvas ir priemones, turėtų būti naudojamos įvairios kanalai. Be socialinių tinklų, televizijos kanalų ir kino filmų, vykdam kampaniją turėtų būti naudojamas platus neįprastų ir akį traukiančių kūrybiškų neinternetinių priemonių rinkinys, įskaitant reklaminius standus, įvairius laikraščius, specializuotus leidinius šia tema (galbūt nemokamus), sunkvežimius, radiją, metro ir (arba) viešojo transporto ekranus, prekybos centrų skrajutes, laikraščius, pirkinių kvitus (kaip Austrijos kovos su smurtu prieš moteris kampanijos) ir panašias priemones. Konkrečiai, visoje ES būtų galima nemokamai transliuoti filmą šia tema. Kitas svarbus metodas – į informuotumo didinimo kampanijas įtraukti nuomonės formuotojus, pavyzdžiui, aktorius, dainininkus ir žiniasklaidos atstovus, kad jie pasiektų jaunesnių kartų atstovus ir kitas auditorijas, panaudodami jiems tinkamus formatus. Be to, rengiant ir skleidžiant šiuos pranešimus, skatiname bendradarbiauti su nuomonės formuotojais, kurie patys yra tapę aukomis.

Turinys. Siekiant užtikrinti, kad kampanijos būtų parengtos tinkamai, kuriant turinį turėtų dalyvauti įvairių sektorių specialistai (reklamos, psichologijos, aukų grupių ir kt.) ir įvairialypė tikslinė grupė, savo ruožtu sudaryta iš įvairių tikslinių grupių, kurioms skirta kampanija (aukos, nuomonės formuotojai, jaunimas ir kt.). Kampanijos turėtų būti pritaikytos kovai su įvairių rūšių neapykanta, pavyzdžiui, nukreipta prieš mažumas, imigrantus, neįgaliuosius, LGBTQI+, romus ir žydus. Jos taip pat turi būti pritaikytos prie padėties įvairiose ES šalyse ir grindžiamos esamomis iniciatyvomis ir priemonėmis. Be to, daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama teigiamiems pranešimams, kuriais skatinama kurti ES be neapykantos ir informuojama apie esamas ir veiksmingas kovos su neapykanta priemones ir iniciatyvas. Nacionalinėse naujienose taip pat turėtų būti daugiau pranešimų apie ES institucijų veiklą, diskusijas ir iniciatyvas.

Metodas. Ši kampanija turėtų būti nuotaikinga ir šmaikšti, kad iš tiesų pasiektų žmones ir juos keistų (priešingai tam, kaip dauguma piliečių suvokia daugumą ES kampanijų). Be to, ji turėtų būti labiau orientuota į tiesioginį piliečių įtraukimą. Pavyzdžiui, ES galėtų inicijuoti viešus konkursus ar prizus, kuriais būtų siekiama įtraukti piliečių pasiūlymus dėl kūrybiškų ir veiksmingų kampanijų rengimo metodų. Be to,

kampanija turėtų būti skatinama savanoriška veikla ir pilietinis aktyvumas. Raginama įtraukti įvairius suinteresuotuosius subjektus, pavyzdžiui, žmones, kuriems suteikta galimybė savanoriškai dalytis savo asmeninėmis istorijomis, ir dideles įmones ar žiniasklaidą. Pavyzdžiui, vadovai galėtų dirbti su pažeidžiamomis visuomenės grupėmis ir padėti aukoms užmegzti ryšį. Reikia užtikrinti šiems tikslams pasiekti būtinus žmogiškuosius ir finansinius išteklius. Vykdam kampanijas taip pat būtų galima sutelkti dėmesį į sportininkų ir auditorijos informuotumo didinimą sporto srityje, įtraukiant klubus, žiniasklaidą ir politikus, kad būtų sprendžiama neapykantos retorikos problema. Skatiname taikyti kūrybiškesnius, linksmesnius ir patrauklesnius metodus, pavyzdžiui, galėtų būti vykdoma kampanija naudojant logotipą „Makaronai prieš neapykantą“ su QR kodu, pagal kurį informaciją apie iniciatyvą būtų galima rasti ant makaronų ar kitų maisto produktų pakuočių (arba ant tualetinio popieriaus), atsižvelgiant į tai, kokie produktai yra populiariausi kiekvienoje valstybėje narėje.

6 rekomendacija.

Informavimas kovoje su neapykanta

Kovojant su neapykanta rekomenduojame apsvastyti komunikacijos strategiją, kurią sudaro:

- visiems piliečiams skirtos trumposios pasirenkamosios žinutės telefonu apie įtraukumą (pavyzdžiui, gaunamos kas savaitę arba kas mėnesį);
- plakatai autobusų stotelėse, kuriais skatinamas įtraukumas;
- dideli reklaminiai standai tiems, kuriems nusibodo socialiniai tinklai, pavyzdžiui, naudojant ES rinkimų reklaminius standus teigiamiems pranešimams apie kovą su neapykantos retorika perduoti;
- „Google“ skelbimai apie kovą su neapykanta, jei sutinkate, kad jie būtų rodomi;
- jausmaženklų ir memų kūrimas pranešimams apie kovą su neapykanta perduoti;
- prie esamų oficialių pranešimų (pavyzdžiui, vyriausybės dokumentų) pridedamos teigiamos pastabos;
- informaciniai vaizdo įrašai, rodomi per televiziją arba kino teatruose prieš filmą (jei įmanoma, tai turi būti teigiamas pastiprinimas);
- informuotumo didinimas per sporto renginių (pavyzdžiui, olimpinį žaidynių ar pasaulio futbolo čempionato) atidarymo ceremonijas, pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės karalienės susitikimas su meškiuku Padingtonu per Londono olimpinės žaidynės buvo ištis pozityviai nuteikiantis epizodas;
- ilgesni vaizdo įrašai, rodomi per sporto renginius, kurių „kablukas“ – vaizdo įrašė pasirodantis atitinkamas žaidėjas (pavyzdžiui, futbolininkas per futbolo rungtynes);

- kampanijos su garsenybėmis ar nuomonės formuotojais (pavyzdžiui, Pommelien Belgijoje), kuriomis siekiama didinti informuotumą neapykantos temomis.

Pagrindimas

Tai padės sukurti:

- sveikesnę ir saugesnę socialinių tinklų aplinką, kitokius, labiau tarpasmeninius, socialinius tinklus;
- sveikesnę, sąmoningesnę ir laimingesnę visuomenę;
- geresnę Europą, kurioje bus mažiau poliarizacijos;
- situaciją, kurioje būtų išvengta eskalavimo ir viskas būtų vertinama iš tam tikros perspektyvos.

7 rekomendacija.

ES masto platformos, kurioje būtų kaupiama kovos su neapykanta srities informacija, ištekliai, priemonės ir paramos sistemos, sukūrimas

Rekomenduojame sukurti ES valdomą platformą, kurioje būtų lengva naršyti, kuri būtų nemokama ir kurioje būtų galima susipažinti su informacine medžiaga, pavyzdžiui, apibrėžtimis, straipsniais, vaizdo įrašais ir kitomis kovos su neapykanta organizacijų iniciatyvomis. Platformos stilius ir struktūra turėtų būti patogūs naudoti. Atitinkamai joje galėtų būti jaunimui skirtas skyrius su informacija apie problemas, su kuriomis jaunuoliai gali susidurti kasdieniame gyvenime, ir praktiniais patarimais. Daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama priemonėms, kurios sėkmingai padėjo aukoms, ir praktiniams patarimams visos visuomenės žmonėms, kaip jie gali veiksmingai padėti aukoms, ypač kasdienėse situacijose, kai jie gali tapti neapykanta kurstančio elgesio liudininkais. Žmonės taip pat turėtų turėti galimybę užmegzti ryšius su kitais asmenimis, kurie susiduria su panašiomis problemomis, ir juos palaikyti. Be to, platformoje galėtų būti pateikta problemos apibrėžtis, rekomendacijos ir visa susijusi medžiaga, gauta iš Europos piliečių forumo kovos su neapykanta visuomenėje klausimais.

Siekiant užtikrinti veiksmingumą, dirbtinis intelektas gali padėti žmonėms natūraliau sąveikauti su juo ir rasti atitinkamą turinį, pavyzdžiui, teikti gaires ir rekomendacijas aukoms ir pagalbininkams bei nukreipti juos į tinkamus paramos kanalus ir organizacijas. Be to, platformoje galėtų būti tam tikros galimybės naudotojams pateikti konkrečius atsiliepimus apie tai, kokie ištekliai buvo naudingi ir kaip juos būtų galima toliau tobulinti.

Ši svetainė taip pat turėtų skatinti, įgalinti ir suteikti žmonėms galimybę kritiškai mąstyti šiais klausimais, o ne būti pernelyg varžanti ar sudėtinga, nes tai žmones galėtų atbaidyti. Tai gali būti ypač aktualu kaltininkams ar žmonėms, kurie yra atviresni neapykantos retorikai ir pranešimams, siekiant skatinti kritinį mąstymą

ir žinių kaupimą. Turėtų būti teikiama parama ir moderuojama, siekiant užtikrinti saviraiškos laisvę, palengvinti konstruktyvias diskusijas, vykdyti turinio kontrolę ir užkirsti kelią eskalavimui.

Didelės socialinių tinklų įmonės galėtų padėti įgyvendinti funkciją, pagal kurią naudotojai būtų nukreipiami į platformą ieškoti paramos, jei mano, kad tam tikri įrašai gali kurstyti neapykantą. Galėtų būti sukurtos nukreipimo programos arba atlygio sistemos, susietos su svetaine, kurios turėtų būti kūrybiškos ir patrauklios įvairiems gyventojų sluoksniams.

Pagrindimas

Šios rekomendacijos tikslas – sukurti platformą, kuria būtų ne pakeistos panašios idėjos, o sukurta naudingų išteklių duomenų bazė. Todėl ši platforma turėtų būti susieta su kitomis esamomis svetainėmis, ištekliais apie neapykantą ir paramos kanalais, skirtais neapykantos aukoms ir ypač pažeidžiamoms grupėms, kad ji būtų kuo paprastesnė ir naudingesnė. Kitas platformos tikslas – didinti informuotumą ir skatinti sąmoningą dalyvavimą naudojant atitinkamus išteklius. Nors yra daugybė įvairių iniciatyvų, išteklių ir kampanijų, dauguma žmonių nežino, kur rasti visą šią informaciją ir pagalbą. Tokią galimybę galėtų suteikti viena centrinė platforma, kurioje žmonės galėtų gauti visą šią informaciją. Svetainėje taip pat galėtų būti vykdoma informuotumo didinimo kampanija.

Šioje platformoje asmenų tarpusavio bendravimas (pavyzdžiui, naudojantis pokalbių funkcija) galėtų padėti žmonėms suprasti emocijas, įvairias patirtis ir klūtis tikroju laiku ir neišeinant iš namų. Tai taip pat leistų aukoms pasidalyti savo patirtimi ir kreiptis į tuos, kurie galėtų padėti joms pasijusti geriau, taip palengvinant jų našta.

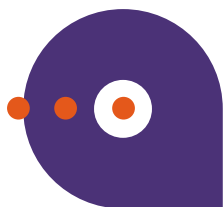
Vienas iš šios platformos iššūkių yra tas, kad gali būti sunku ją įdiegti ir užtikrinti, kad svetainės struktūra piliečiams būtų lengvai suprantama, prieinama ir patogi naršyti. Taip pat bus sunku padaryti svetainę pakankamai įdomią, kad daugelis ES piliečių joje lankytųsi savo noru. Be to, nors forumas supranta, kad sukurti tokią svetainę visomis reikalingomis kalbomis yra sudėtinga, manome, kad tai būtų verta pastangų. Jei žmonės svetainėje galėtų dalytis asmeninėmis aukų istorijomis, ji taptų emociškai patrauklesnė ir veiksmingesnė. Neapykanta atsirado anksčiau nei internetas, nors turbūt jis ją labai sustiprino, ir vienos platformos jai įveikti neužteks. Vis dėlto forumas mano, kad ši platforma galėtų būti veiksmingas būdas ne tik didinti informuotumą ir žinias apie neapykantos paplitimą, bet ir padėti žmonėms mažinti neapykantą, su kuria jie susiduria tiek realiame gyvenime, tiek internete, ir ją kovoti.

Žiniasklaidos ir politikos vaidmuo. 8–10 rekomendacijos

8 rekomendacija.

Nepriklausomo patikėtinių komiteto įsteigimas

Siūlome įsteigti nepriklausomą patikėtinių komitetą, kuris parengtų Europos Parlamento narių elgesio kodeksą ir stebėtų neapykantos retorikos ir klaidingos informacijos sklaidimą. Patikėtinių komitetą turėtų sudaryti įvairių sričių ekspertai (pavyzdžiui, piliečiai, teisės ekspertai, psichologai, sociologai, NVO ir politikos ekspertai), o jo veiklą prižiūrėtų piliečiai. Siekiant užtikrinti platų atstovavimą, piliečiai būtų atrinkami atsitiktine tvarka – taikant kriterijus, kurių laikantis būtų užtikrintas didesnis atstovavimas pažeidžiamoms visuomenės grupėms. Įsteigtas komitetas svarstys ir priims sprendimus dėl elgesio kodekso, taikytino valstybės pareigūnams ir valdžios institucijoms. Elgesio kodeksą bus galima koreguoti. Remdamasis elgesio kodeksu Patikėtinių komitetas rinkis duomenis, stebės, kaip jis įgyvendinamas, ir rengs tolesnes gaires dėl neapykantos retorikos nustatymo ir kovos su ja. Patikėtinių komitetas taip pat turės oficialų kontaktinį punktą, į kurį galės kreiptis kiti ES piliečiai, norėdami pranešti apie politikų padarytus pažeidimus ir neapykantos retoriką. Siekiant užtikrinti pliuralizmą komitete, nariai bus keičiami rotacijos būdu. Siekdamas išlaikyti sąžiningumą, komitetas taikys griežtas prisijungimo prie Patikėtinių komiteto taisykles, kad būtų išvengta jo narių interesų konfliktų.

Pagrindimas

Patikėtinių komitetas, kuris stebi, seka ir plėtoja kovos su neapykantos retorika elgesio kodekso įgyvendinimą, yra būtinas siekiant apsaugoti asmenis ir bendruomenes nuo žalingo neapykantos retorikos, ypač kai jau naudoja valstybės pareigūnai ir valdžios institucijos, poveikio. Šis komitetas, parengęs išsamų elgesio kodeksą, pagrįstą teisės ekspertų, psichologų, sociologų, piliečių ir kitų asmenų indėliu, gali nustatyti aiškias elgesio gaires ir lūkesčius. Toks patikėtinių komitetas yra labai svarbus siekiant susigrąžinti ir stiprinti pasitikėjimą institucijomis ir atstovais. Įgyvendinant ir prižiūrint pasitikėjimu grindžiamo elgesio kodeksą, užtikrinamas didesnis skaidrumas. Komitetas veikia nepriklausomai, skaidriai ir yra prižiūrimas piliečių, todėl didėja jo teisėtumas. Kad komiteto veikla būtų efektyvi, jame turi būti tinkamai sudaryta įvairių sričių specialistų grupė, atstovaujanti įvairiems požiūriams ir pažeidžiamoms grupėms.

9 rekomendacija.

Patikimumas, faktai ir skaidrumas: informacijos apie finansavimą tikrinimas ir aiškinimas

Rekomenduojame reikalauti, kad žiniasklaida bendradarbiautų su nepriklausomomis faktų tikrinimo organizacijomis, skaidriai nurodytų savo finansavimo šaltinius, skatintų piliečius tikrinti gaunamą informaciją ir ribotų žiniasklaidos auditorijos politinę įtaką, ir siūlome:

- nustatyti griežtus informacijos tikrinimo ir sertifikavimo protokolus asmenims, asociacijoms ir įmonėms, kurios siekia komercinių tikslų ir (arba) naudoja viešąsias lėšas (pavyzdžiui, atskleisti savo teisinį statusą);
- užtikrinti žiniasklaidos nepriklausomumą siekiant didesnės šaltinių įvairovės, skelbti informaciją apie sertifikavimo tyrimų finansavimą ir informacijos sklaidos naudos gavėjus;
- pradėti kampanijas, kuriomis siekiama didinti piliečių informuotumą apie informacijos tikrinimo svarbą;
- apriboti žiniasklaidos priemonių, kurias gali turėti vienas asmuo ar įmonė, skaičių (radijas, televizija, socialinės platformos, laikraščiai ir kt.);

„juodosios dėžės“ įrankis* turi būti lengvai prieinamas visuomenei ir privalomas asmenims ar įmonėms, siekiantiems komercinių tikslų arba finansuojamiems trečiosios šalies; jei šie asmenys ar įmonės savanoriškai skleidžia melagingas naujienas ar neapykantos retoriką, jiems bus taikomos sankcijos, priklausomai nuo jų pasaulinės apyvartos.

Pagrindimas

Skleidžiant klaidingą informaciją skatinamas visuomenės susiskaldymas ir neapykanta. Užtikrindami, kad informaciją tikrintų nepriklausomos įstaigos, ir finansuodami nepriklausomą žiniasklaidą, galime

sumažinti nesusipratimų ir manipuliacijų skaičių. Informacijos sklaida besinaudojančios žiniasklaidos finansavimo šaltinių skaidrumas stiprina visuomenės pasitikėjimą žiniasklaida. Be to, skatinant piliečius smalsiau ir kritiškiau vertinti gaunamą informaciją, labai svarbu, kad visuomenė būtų labiau informuota ir atsparesnė klaidingos informacijos akivaizdoje. Šie metodai padeda skatinti vieningesnę visuomenę ir užtikrinti nuomonių įvairovę žiniasklaidos erdvėje.

** „Juodoji dėžė“ prieš „Mediupart“ Prancūzijoje: šaltinių skaidrumas, tikrinimo procesas, tyrimo metodika, kontekstai ir ribos, žiniasklaidos nuosavybė ir žiniasklaidos finansavimas.*

10 rekomendacija.

Europa jus pasitinka: dalyvaujamoji žiniasklaida piliečiams

Rekomenduojame išplėsti piliečių dalyvavimą, kad būtų įteisintas žiniasklaidos turinys ir puoselėjama bendra abipusiškumo ir pagarbos kultūra, kuri panaikintų neapykantą. Toks dalyvavimas bus grindžiamas trimis vienas kitą papildančiais kanalais, būtent:

dalyvaujamosios žiniasklaidos priemone, kurioje piliečiai prisideda prie redakcinių sprendimų. Ši sistema bus grindžiama esamais viešaisiais ir privačiais tinklais ir įmonėmis, kurie naudojant naujas lėšas bus skatinami skelbti aukštos kokybės informaciją. Vietos kanalai bus ypač vertinami kaip arčiausiai piliečių esantys kanalai, taip pat piliečių forumai vietos ir nacionaliniu lygmenimis, kad būtų galima suprasti jų prioritetus šiose srityse;

diskusijų forumu – socialinių tinklų kanalu su patrauklia ir patogia naudoti programėle, apsaugota skaidrumo taisyklėmis;

internetine bendradarbiavimo saugykla, kurioje kaupiamos kokybiškos naujienos ir diskusijos, kad piliečiai galėtų kurti bendrą istoriją, skirtą jaunimo švietimui ir pažangai nagrinėjant svarbiausias ES ateities temas.

Ši sistema perteiks prieš neapykantos retoriką nukreiptas ES vertybes, kurios anksčiau buvo apibrėžtos bendroje chartijoje. Ombudsmeno funkcijas atliekanti įstaiga ir etikos komitetas filtruos turinį siekdami užtikrinti, kad jis atitiktų šias vertybes; taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę naudoti dirbtinį intelektą. Galiausiai šios sistemos įgyvendinimą stebės atrinktas piliečių komitetas, užtikrinsiantis, kad redakciniai sprendimai nebūtų nulemti ekonominių ar ideologinių interesų.

Pagrindimas

Ši rekomendacija svarbi, nes ja tiesiogiai įtraukiami piliečiai, taip įteisinant pačias ES institucijas per tiesioginę demokratiją. Taip piliečiams bus suteikta galimybė rasti informaciją apie viską, ko jie nori, nedarant jiems politinės įtakos, pavyzdžiui, kad jie pritartų savo šalies vyriausybei. Ypatingas dėmesys skiriamas jaunesniems žmonėms, nes šioje žiniasklaidos sistemoje

taip pat atsižvelgiama į jiems artimesnes komunikacijos priemones nei tradiciniai televizijos kanalai. Panašiai galima įtraukti ir vaikus, naudojant jiems pritaikytą turinį, pavyzdžiui, mokomuosius kursus ar žaidimus, atsižvelgiant į jų amžių. Manome, kad ši sistema yra svarbi siekiant visiškai panaikinti klaidingą informaciją ir neapykantos retoriką, nes tai bus žiniasklaidos platforma, kurioje nebus skleidžiami neapykantą kurstantys pranešimai. Kadangi žinome, jog esama rizikos, kad žmonės nesinaudos šia sistema, turėsime pasirūpinti, kad ji būtų patraukli ir įtraukianti, todėl į ją investuosime pakankamai lėšų.

Skaitmeninis ir technologijų sektorius. 11–14 rekomendacijos

11 rekomendacija.

Išėiti iš burbulo: įvairių požiūrių skatinimas socialiniuose tinkluose

Siekdami kovoti su radikalizacija internete, rekomenduojame įpareigoti socialinės žiniasklaidos platformas įvairinti naudotojams rodomą turinį. Algoritmai dažnai sukuria informacinius getus, bruka šališką turinį ir labai susiaurina naudotojų požiūrį. Sureguliuavę algoritmus taip, kad juose būtų pateikiamas platesnis požiūrių spektras, galime užkirsti kelią vienos pozicijos dominavimui ir skatinti labiau subalansuotą temų supratimą.

Kaip tai padaryti? Mūsų siūlomu sprendimu užtikrinama, kad naudotojams peržiūrėjus ekstremistinį turinį, algoritmas vėliau rodytų turinį, kuriame pateikiamas priešingas požiūris. Toks metodas skatina naudotojus išgirsti daugiau atspalvių turintį ir išsamesnį pasakojimą ir veiksmingai padeda išėiti iš turinio burbulų, kuriuose šiuo metu jie yra izoliuoti.

Šia strategija ne tik sumažinama radikalizacijos rizika, bet ir ugdomas kritinis mąstymas ir empatija, nes naudotojai gali susipažinti su įvairiomis nuomonėmis. Įgyvendinus šį pokytį, socialiniai tinklai taps informatyvesne ir labiau subalansuota erdve, o tai padės kurti sveikesnę internetinę aplinką visiems.

Pagrindimas

Sustiprintas kritinis mąstymas. Supažindinant naudotojus su įvairiais požiūriais ugdomas kritinis mąstymas ir skatinama atidžiau vertinti informaciją, taip sumažinant imlumą radikalioms ideologijoms.

Mažesnė poliarizacija. Išardant informacinius getus, šiuo metodu galima sumažinti visuomenės poliarizaciją, skatinti dialogą ir supratimą tarp skirtingų grupių.

Informuota visuomenė. Subalansuota informacija padeda užtikrinti, kad visuomenė būtų geriau informuojama įvairiais klausimais, todėl diskusijos taptų įvairesnės ir būtų priimami geriau apgalvoti sprendimai.

Geresnė psichikos sveikata. Įvairaus turinio vartojimas gali padėti sumažinti nerimą ir stresą, susijusį su pasikartojančios ir galbūt emocijas kurstančios informacijos vartojimu.

Demokratijos stiprinimas. Visuomenė, kuri susiduria su nuomonių įvairove, yra geriau pasirengusi dalyvauti demokratiniuose procesuose, o tai skatina sveikesnę ir atsparesnę demokratiją.

Įgyvendinus šią rekomendaciją, socialiniai tinklai taps švietimo ir konstruktyvaus diskurso platforma, o tai galiausiai padės sukurti labiau informuotą, darnesnę ir empatiškesnę visuomenę.

12 rekomendacija.

Anonimiškumo internete problemos sprendimas siekiant kovoti su neapykanta

Rekomenduojame reguliuoti anonimiškumą internete, kad atitinkamos institucijos geriau sektų, tirtų ir patrauktų atsakomybėn neapykantos kurstytojus.

Todėl rekomenduojame:

ES ir valstybėms narėms užtikrinti esamų ir būsimų nuostatų ir teisės aktų taikymą;

- kiekvienos valstybės narės lygmeniu sukurti tapatumo nustatymo sistemą, kurioje būtiniausia informacija, reikalinga asmens tapatybei nustatyti, būtų renkama per vyriausybės valdomą portalą. Ši sistema turėtų būti palaipsniui suderinta ES valstybių narių lygmeniu;
- reikalauti, kad svarbiausios socialinės žiniasklaidos platformos geriau bendradarbiautų su Europos ir nacionalinėmis valdžios institucijomis taikant esamus ir būsimus teisės aktus ir naudojant tapatumo nustatymo sistemą;
- siekiant didinti interneto naudotojų informuotumą apie jų atsakomybę skelbiant turinį, pasitelkti naują Europos elgesio chartiją, kad ji būtų įgyvendinama svarbiausiose socialinės žiniasklaidos platformose, taip pat per viešuosius subjektus, mokyklas ir bendruomenių grupes.

Pagrindimas

Ši rekomendacija svarbi, nes neapykantos retorikos, ypač internete, labai padaugėjo. Reguluojant anonimiškumą neapykantos internete kaltininkus būtų lengviau nustatyti ir patraukti atsakomybėn.

Vis dėlto anonimiškumą reikia saugoti remiantis dabartine žodžio laisvės samprata, užtikrinant laisvą keitimąsi požiūriais ir nuomonėmis internete.

13 rekomendacija.

ES saugaus naršymo kortelė

Rekomenduojame įdiegti ES saugaus naršymo kortelę vaikams nuo 8 metų. Kortelė taip pat gali būti pritaikyta

vyresnio amžiaus asmenų grupėms. Naudodamiesi šia kortele vaikai įgytų įgūdžių, reikalingų savarankiškai bei saugiai naršyti internete ir kovoti su neapykanta kurstančiu turiniu internete. Pilietinės visuomenės organizacijų mokyklose rengiamuose mokymuose vaikai, be kita ko, pagal savo amžių mokytųsi:

- kaip atpažinti neapykantos turinį ir jį reaguoti;
- ko saugotis, kad nebūtų (nesąmoningai) skleidžiamas neapykantą kurstantis turinys;
- į ką galima kreiptis tapus neapykantos auka;
- kokios yra privatumo ribos.

Mokymai turėtų būti įdomūs ir tinkami pagal amžių. Mokymų rengėjams (pilietinės visuomenės organizacijoms, NVO ir kt.) turėtų būti skiriamas tinkamas ir būtinas ES ir valstybių narių finansavimas. Be to, pedagogams turėtų būti pateikti bendri terminologijos standartai. Baigę mokymus vaikai gaus ES saugaus naršymo kortelę. Nacionaliniu lygmeniu tėvai ir mokytojai turėtų dalyvauti populiarinant ir diegiant kortelę (atsižvelgiant į jos savanorišką pobūdį), o ES lygmeniu ES saugaus naršymo kortelę turėtų būti privaloma populiarinti visose valstybėse narėse. Be to, reikėtų išnagrinėti, ar prieiga prie tam tikro turinio internete galėtų būti susieta su vairuotojo pažymėjimo įgijimu. Vairuotojo pažymėjimą gavę jaunuoliai taip pat turėtų turėti galimybę internetu bendrauti su kitais jaunuoliais iš visos ES.

Pagrindimas

Manome, kad ši idėja veiksminga, nes visų pirma jaunesni vaikai didžiuotųsi turėdami ES saugaus naršymo kortelę (panašią į dviratininko pažymėjimą). Kortelė taip pat padėtų tėvams, kurie dažnai neturi reikiamų įgūdžių paruošti savo vaikus saugiai naudotis internetu. Jie taip pat gali nustatyti įvairias sąlygas gauti kortelę (pavyzdžiui, prieigą prie konkretaus internetinio žaidimo). Ne mažiau svarbu yra tai, kad įdiegus ES saugaus naršymo kortelę užtikrinami neįpareigojantys tarpkultūriniai vaikų mainai Europoje, kurie savo ruožtu skatina toleranciją ir empatiją.

14 rekomendacija.

Dirbtinio intelekto moderavimas: socialinių tinklų apsauga nuo neapykantos retorikos

Rekomenduojame sukurti dirbtinio intelekto įrankį, skirtą neteisėtai neapykantos retorikai socialinės žiniasklaidos platformose aptikti, kad būtų užtikrinta atitiktis ES standartams. Šis įrankis veiks taip:

aptikimas ir žymėjimas:

- remiantis ES neteisėtos neapykantos retorikos apibrėžtimi, aptinkama neapykantos retorika;
- įrašai pažymimi kaip galima neapykantos retorika ir apie tai pranešama jų kūrėjui;

- pažymėtus įrašus per 24 valandas peržiūri moderatorius;
- žodžio laisvės principą atitinkantys įrašai paskelbiami;
- įrašai, kuriuose yra neteisėtos neapykantos retorikos, perduodami valdžios institucijoms, kad už juos būtų patraukta baudžiamojon atsakomybėn, o vėliau ištrinami;

aptikimas prieš paskelbiant įrašą:

- prieš paskelbiant turinį, aptinkama neapykantos retorika;
- pranešama kūrėjams, jei atrodo, kad jų įrašuose yra neteisėtos neapykantos retorikos;
- kūrėjams suteikiama galimybė peržiūrėti įrašą arba vis tiek jį paskelbti;
- jei turinys paskelbiamas, jis lieka pažymėtas, kol jį peržiūrės žmogus, ir įspėjama apie neapykantos retorikos skelbimo teisėtumą ir pasekmes;
- šį įrankį privalomai įdiegus socialiniuose tinkluose Europos Sąjungoje, bus padidintas saugumas internete, apsaugotos marginalizuotos bendruomenės ir užtikrinta, kad būtų laikomasi nuostatų dėl neapykantos retorikos, taip skatinant pagarbesnę skaitmeninę aplinką.

Pagrindimas

Padidinta apsauga. Šiuo dirbtinio intelekto įrankiu užtikrinama patikima marginalizuotų grupių apsauga, nes neapykantos retorika aptinkama ir sušvelninama, kol dar nepadarė žalos. Skubiai nustatydami ir pašalindami neteisėtą turinį sukuriamo saugesnę internetinę aplinką.

Efektivumas ir tikslumas. Derinant aptikimą pasitelkus dirbtinį intelektą ir žmogaus atliekamą peržiūrą, užtikrinamas didelis tikslumas nustatant neapykantos retoriką, kartu nepažeidžiant žodžio laisvės. 24 valandas trunkantis peržiūros procesas leidžia suderinti reakcijos spartą ir kruopštumą, taip kuo labiau sumažinant žalingo turinio plitimą.

Atskaitomybė. Turinio kūrėjams pranešant apie galimą neapykantos retoriką ir teises pasekmes, šiuo įrankiu skatinama atskaitomybė ir sąmoningumas. Naudotojai informuojami apie tai, kas yra neteisėta neapykantos retorika, ir taip skatinamas labiau apgalvotas ir pagarbus bendravimas.

Prevencinės priemonės. Išankstinis aptikimas naudotojams leidžia peržiūrėti galbūt žalingą turinį prieš tai, kai jis paskelbiamas. Toks proaktyvus požiūris padeda užkirsti kelią neapykantos retorikos plitimui, sumažinti baudžiamųjų veiksmų poreikį ir puoselėti pagarbos kultūrą.

Teisinė atitiktis. Užtikrinant, kad socialinės žiniasklaidos platformos laikytųsi ES teisės aktų dėl kovos su neapykantos retorika, sukuriamas vienodas standartas visoje skaitmeninėje erdvėje. Tokiu suderinimu supaprastinamas vykdymo užtikrinimas ir stiprinama

teisinė sistema, skirta kovoti su neapykantos retorika internete.

Teigiami socialiniai pokyčiai. Diegiant šį įrankį skatinama kurti įtraukesnę ir pagarbesnę visuomenę. Mažindami neapykantos retorikos paplitimą, skatiname įvairias nuomones ir požiūrius, didiname socialinę sanglaudą ir tarpusavio supratimą.

Apskritai šis dirbtinio intelekto įrankis yra svarbus žingsnis kuriant saugesnę ir pagarbesnę internetinę aplinką, suderinant skaitmeninę sąveiką su įtraukumo ir orumo vertybėmis.

Švietimas. 15–17 rekomendacijos

15 rekomendacija.

Piliečių forumų įkvėptos diskusijų kultūros sklaida mokyklose

Rekomenduojame mokykloje per pamokas organizuoti mini diskusijas, pavyzdžiui, piliečių mini forumą. Veiksmingiausias būdas vaikus įtraukti į diskusiją (nerengiant pilietinio ugdymo pamokų) – imtis iniciatyvos saugioje aplinkoje, palaikant ugdymo bendruomenei, pavyzdžiui, vadovams, padėjėjams ir mokytojams. Pavyzdžiui, diskusijų apie maitinimą valgykloje organizavimas, atkreipiant dėmesį į skirtingų religijų atstovų įpročius, suteikia galimybę diskutuoti konkrečiomis temomis, kurios kasdien aktualios vaikams, ir pasinaudoti mokykloje dirbančių žmonių, pavyzdžiui, valgyklos darbuotojų ir virėjų, patirtimi. Galėtų dalyvauti ir įvairios gyvenimiškos patirties turintys žmonės, kurie nėra glaudžiai susiję su švietimo sektoriumi (pavyzdžiui, policininkai), ir pasakoti vaikams apie savo darbą. Kalbant apie šių diskusijų temas,

turėtume tiesiogiai konsultuotis su vaikais dėl temų, kurias jie nori geriau suprasti. Vaikai gali aptarti bet kokią temą, jei ji atitinka jų lygį ir yra tinkama. Siekiant dalytis šia patirtimi ir diskusijų kultūra visoje Europos Sąjungoje, galėtų būti veiksminga mokyklų partnerystė. Pavyzdžiui, mainų metu diskusijose dalyvavę mokyklų atstovai galėtų keliauti ir dalytis savo patirtimi bei nuomonėmis su kitais Europos šalių mokyklų atstovais. Šių diskusijų rezultatai galėtų būti panaudoti vaikams skirtose piliečių platformoje.

Pagrindimas

Jaunuoliai yra atviresni ir geba priimti skirtingus požiūrius, o tai yra labai svarbus kovos su neapykanta aspektas. Todėl vaikai turi būti supažindinami su pilietine kultūra ir pilietiniu aktyvumu mokykloje (nuo 6 iki 16 metų). Šie mokyklose organizuojami forumai turėtų būti vaikų mokymo priemonė. Dalyvavimo kultūra ir per šias diskusijas įgyti įgūdžiai gali būti naudingi visą gyvenimą. Mokyklų porinės programos galėtų būti veiksmingos, nes jomis ne iš esmės pakeičiamos valstybių narių švietimo programos, o įgyvendinama bendra iniciatyva, kuria siekiama ugdyti Europos vaikų kritinį mąstymą ir supratimą.

16 rekomendacija.

Vaikų ir jaunimo socialinių ir emocinių įgūdžių stiprinimas neapykantos prevencijos tikslais

Prašome taikyti trumpalaikes ir vidutinės trukmės priemones vaikų emociniams ir socialiniams įgūdžiams stiprinti. Todėl rekomenduojame gerinti mokymosi aplinką mokyklose ir siūlyti tokią veiklą kaip teatras, menas, nesmurtinis bendravimas ir pilietinis ugdymas mokyklose ir aplink jas, kad būtų ugdomas kritinis mąstymas, empatija ir emociniai įgūdžiai. Trumpuoju laikotarpiu reikalaujame atlikti daugiau ir geresnių mokslinių tyrimų apie mūsų siūlomos veiklos poveikį siekiant užkirsti kelią neapykantai. Trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu prašome, kad tokių programų kaip ERASMUS+, CERV ar programų, finansuojamų iš ES struktūrinių fondų, prioritetai būtų nukreipti į neapykantos prevencijos veiklą mokyklose ir aplink jas. Europos Komisija turėtų imtis iniciatyvos ir atkreipti dėmesį į šiuos prioritetus bei plačiai apie juos informuoti (pavyzdžiui, teikti rekomendacijas valstybėms narėms ir skelbti kvietimus teikti projektus), taip pat bendradarbiauti su UNESCO ir Europos Taryba, kad jie būtų suderinti su atitinkamomis jų programomis. Tuomet mokyklos, mokytojai ir vietos subjektai galėtų panaudoti šias lėšas veiklai vykdyti. Siekiant didinti socialinę įtrauktį, veikla turėtų būti nemokama visiems. Praėjus maždaug penkeriems metams reikėtų tinkamai tai įvertinti, kad būtų galima persiorientuoti ir nuspręsti, ar priemonės buvo veiksmingos. Taip būtų galima padidinti ES pajėgumus vykdyti neapykantos prevenciją mokyklose.

Pagrindimas

Dabartinėje švietimo sistemoje emocinių ir socialinių įgūdžių klausimai vertinami nepakankamai rimtai. Mokyklos taip pat yra vieta, kur patiriama neapykanta. Vaikai nėra gerai pasirengę tapti suaugusiais, kurie suvokia savo emocijas. Mokyklos – tai vieta, kur visi vaikai mokosi gyventi kartu. Geros mokymosi aplinkos sukūrimas yra geriausias būdas užkirsti kelią neapykantai. Savęs ir kitų pažinimas leidžia geriau kritiškai ir savikritiškai mąstyti bei būti tolerantiškesniems. Tokia veikla kaip teatras, šokis, nesmurtinis bendravimas yra geras būdas įgyti šių įgūdžių.

17 rekomendacija.

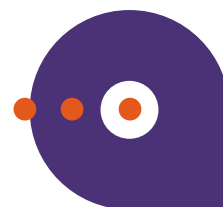
Įvairių kartų ir tautų švietimas apie nesmurtinį bendravimą

Rekomenduojame: trumpuoju laikotarpiu parengti nesmurtinio bendravimo gaires (remiantis tokiais dokumentais kaip vadovas „Nuo neapykantos retorikos iki nesmurtinio bendravimo“), pritaikytas jaunimui ir suaugusiems skirtai mokomajai medžiagai:

- vidutiniu laikotarpiu valstybės narės turėtų parengti nesmurtinio bendravimo kursus, kurie būtų rengiami tiems, kas gauna suaugusiųjų bedarbio pašalpas;
- vidutiniu laikotarpiu valstybės narės turėtų parengti darbuotojams skirtą mokomąją medžiagą;
- trumpuoju laikotarpiu ES turėtų sukurti vaizdo įrašus apie tris žiniasklaidos turinio sąvokas (TOLERANCIJOS, GERANORIŠKUMO, ATLAIDUMO);
- vidutiniu laikotarpiu mokyklos turėtų pasiūlyti tėvams švietimo apie nesmurtinį bendravimą galimybių (pavyzdžiui, mokyklose);
- vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu ES turėtų patvirtinti netiesioginį tekstų pritaikymą (pavyzdžiui, mokymus ir egzaminus): nesmurtinis bendravimas turėtų būti įtrauktas į mūsų kalbą kaip numatytoji nuostata;
- ilguoju laikotarpiu valstybės narės turėtų įtraukti nesmurtinio bendravimo metodiką į kalinių reintegracijos procesus.

Pagrindimas

Bendravimas yra vienas iš svarbiausių būdų būti suprastam gyvenime, tačiau to nemokoma. Jei ugdysime šį įgūdį, tarp žmonių kils daug mažiau konfliktų ir ginčų. Reikalingas savo jausmų suvokimas, savistaba ir užuojauta kitiems. Jei tai būtų įgyvendinta, Europoje būtų kur kas mažiau neapykantos. Dabar susiduriame su didžiausia neapykanta, bet toliau ji turėtų pradėti mažėti. Geresnis bendravimas lemia geresnį bendradarbiavimą, o tai leistų sukurti vieningesnę Europą.

Piliečių dalyvavimas ir socialinė įtrauktis.

18–21 rekomendacijos

18 rekomendacija.

Jaunimui (16–25 metų amžiaus) skirtų Europos piliečių kovos su neapykanta forumų kūrimas

Jaunimui skirtuose Europos piliečių forumuose turėtų būti taikomas atsitiktinės atrankos procesas, kaip ir dabartiniuose Europos piliečių forumuose, nes taip sudaromos sąlygos atstovauti įvairioms grupėms. Forumuose turėtų būti aptariamose temose, susijusiose su iššūkiais ir galimybėmis, su kuriomis susiduria jaunimas (t. y. patyčios, tolerancija, pagarba, stereotipai ir socialinė įtrauktis). Šie forumai turėtų pasitelkti jaunuolius kaip ekspertus, kad jie geriau suprastų esminius klausimus ir išsakytų savo nuomonę ES lygmeniu. Pavyzdžiui, jaunuoliai, dalyvaujantys kovos su diskriminacija ar migrantų integracijos asociacijų veikloje, galėtų būti jaunimo forumo ekspertais ir šaltiniais. Šie forumai turėtų būti populiarinami pilietinio aktyvumo platformoje (kuria reikia persvarstyti, padaryti interaktyvesnę bei šiuolaikiškesnę ir geriau reklamuoti).

Pagrindimas

Jaunuoliai dažnai nesidomi politika ir vis mažiau balsuoja. Jų politinius atstovus (nacionalinių ar Europos lygmeniu) renka vyresnio amžiaus žmonės. Norint susipažinti su politinėmis diskusijomis, žinoti, ką veikia Europos Sąjunga, ir domėtis jos veikla, dalyvavimas į šį panašiam Europos piliečių forume galėtų būti įdomi priemonė, skatinanti nuolatinį įsitraukimą. Europos lygmuo yra labai svarbus, nes daugelyje valstybių narių Europos Sąjungos vizija susiaurinta iki „Briuselio sprendimų“. Briuselis suvokiamas kaip didelis viršininkas, kuris nustato daugybę taisyklių. Dalyvaudami piliečių forume, jaunuoliai galėtų pasijusti artimesni Europai ir kitiems jauniems europiečiams. Kadangi jaunuoliai yra tarp pagrindinių neapykantos aukų, labai svarbu į juos sutelkti dėmesį.

19 rekomendacija.

Savanoriškos pilietinės tarnybos suaugusiems plėtra vietos bendruomenėse

Turi būti numatytas laikas dalyvauti šioje savanoriškoje veikloje, pavyzdžiui, suteikiant mokamas atostogas, skirtas būtent pilietiniam aktyvumui. Kartu turime neužmiršti ir apie savarankiškai dirbančius asmenis. Ekonominė nauda (pavyzdžiui, mokesčių sumažinimas) galėtų būti puiki paskata didinti įvairių kategorijų asmenų pilietinį aktyvumą. Galiausiai vietos iniciatyvų svarba turėtų būti propaguojama ES lygmeniu: ES galėtų skatinti ir remti šias vietos iniciatyvas visoje

Europoje, suteikdama patirties ir finansinę paramą. Šios savanoriškos tarnybos trukmė būtų trumpesnė nei pagal programą „Erasmus“ darbuotojams arba savarankiškai dirbantiems asmenims (pavyzdžiui, viena savaitė).

Pagrindimas

Kovojant su neapykanta labai svarbus vietos lygmuo, o vietos bendruomenės yra vertinga parama socialinei sanglaudai. Pavyzdžiui, savanoriška veikla integraciją skatinančiose asociacijose turėtų būti prieinama visų amžiaus grupių atstovams. Europos Sąjunga galėtų remti šias kovos su neapykanta vietos lygmeniu iniciatyvas ir sudaryti sąlygas įvairiems vietos subjektams keistis patirtimi.

20 rekomendacija.

Pagalba susigrąžinti gyvenimo prasmę

Rekomenduojame, kad ES skatintų kurti bendruomenių erdves, kuriose būtų teikiama parama marginalizuotiems žmonėms. Ši pagalba gali būti nukreipta įvairiomis kryptimis, atsižvelgiant į asmens poreikius. Rekomenduojame, kad žmonėms būtų suteikta galimybė susirasti darbą ir taip užsitikrinti asmeninį savarankiškumą ir stabilumą, kartu teikiant konkrečią paramą toms grupėms, kurioms sunkiau patekti į darbo rinką, pavyzdžiui, neįgaliesiems, pabėgėliams, benamiams, smurtą patyrusiems asmenims ir kt. Tokiais atvejais tai būtų pagalba parengti prašymą priimti į darbą, pasirengti pokalbiui dėl darbo, pasirūpinti higiena ir įsigyti darbui tinkamus drabužius.

Tokioms bendruomenės iniciatyvoms galėtų būti skiriamas viešasis finansavimas, kartu panaudojant bendruomenėje jau egzistuojančius solidarumo tinklus ir savanorių iniciatyvas, kad finansinės investicijos būtų tvarios valstybių biudžetams. Reikėtų įsipareigoti išlaikyti ilgalaikes centrų finansavimo sąlygas.

Šios solidarumo ir paramos iniciatyvos turėtų apimti du poreikius: viena vertus, teikti specializuotą pagalbą konkrečioms grupėms, kurios gali turėti specialių poreikių, ir, kita vertus, išsaugoti atvirumą įvairioms marginalizuotoms grupėms, nenustatant prioritetinės klasifikacijos ar lengvatų, nes tai galėtų prisidėti prie tolesnio neapykantos ir diskriminacijos skatinimo.

Šiuose centruose žmonės gali gauti konkrečią ir neatidėliotiną pagalbą pagal asmeninius poreikius, padedami tinkamai parengtų savanorių ir (arba) specialistų, kurie gali nukreipti žmones į vietas, kur jie gali gauti konkrečią pagalbą. Pagalba gali būti teikiama ne tik marginalizuotoms grupėms priklausantiems asmenims, bet ir visiems, kurių asmeninėmis aplinkybėmis ar gyvenimo situacijose gali prireikti paramos.

Šiuose bendruomenės centruose taip pat gali būti rengiami praktiniai seminarai, užsiėmimai, tarpkultūriniai mainai, renginiai ir šventės, padedantys ugdyti bendruomeniškumo jausmą ir įveikti diskriminacijos kliūtis. Šios erdvės turėtų būti humanizuotos, t. y. kad žmonės jaustųsi laukiami ir atsipalaidavę.

Centras, teikiantis pagalbą, ir pagalbos gavėjas, kuris per tam tikrą laiką turi pasiekti sutartus rezultatus, turėtų būti abipusiškai įsipareigoję. Ypatingiems atvejams išspręsti gali prireikti daugiau laiko, kurį kiekvienu konkrečiu atveju įvertins ekspertai.

Pagrindimas

Tai svarbu, nes šiuose bendruomenės centruose besilankantys žmonės gautų labai svarbios pagalbos. Centrai būtų naujoviški, suteiktų vilties ir įkvėpimo. Tai pagerintų psichikos sveikatą, padėtų žmonėms, patiriantiems sunkumų namuose, būtų suteikta pastogė visiems nepalankioje padėtyje esantiems žmonėms, kuriems šis sprendimas gali padėti, leistų jiems naudotis savo pagrindine teise gyventi oriai ir padėtų rasti prasmę. Tai svarbu, nes žmonės gali daryti įtaką vieni kitiems, užmegzti santykius ir suprasti vieni kitų problemas. Žmonės nesijauštų stigmatizuojami ar rūšiuojami. Turime vėl tapti žmonėmis (ne tik spartinti technologijas, galinčias pakenkti humanizacijai). Žmonėms reikia galimybių, o įgyvendinus šią rekomendaciją būtų galima sukurti darbo vietas.

Rekomendacija galėtų paskatinti kurti įtraukesnę, teisingesnę, lygiateisiškesnę, prasmingesnę ir empatiškesnę visuomenę, kurioje visi galėtų lygiomis teisėmis dalyvauti visuomenės gyvenime ir kurioje nenormalizuotume tokių problemų kaip skurdas ir benamystė, nes dėl jų atsiranda neapykanta.

Ši rekomendacija galėtų padėti visuomenei vietas lygmeniu. Kalbant apie poveikį, turime pasauliniu mastu reaguoti į pasaulines problemas. Poveikis būtų pastebimas mažesniu mastu, o vėliau didėtų.

Rizika kyla, jei socialiniai darbuotojai nėra pasirengę dirbti šį darbą ir jei idėja nėra gerai parengta. Kita rizika gali būti finansinė, kalbinė arba susijusi su integracija.

21 rekomendacija.

Kontaktas su piliečiais: socialinės nelygybės mažinimas siekiant kovoti su neapykanta ES

Socialinė nelygybė, kaip nurodyta problemos apibrėžtyje, yra viena pagrindinių neapykantos veiksnių ar priežasčių mūsų visuomenėje. Nepaisant socialinės nelygybės svarbos, ES institucijos ir valstybės narės šią problemą sprendžia nepakankamai, todėl būtina atlikti išsamius ES finansuojamus mokslinius tyrimus, kad būtų nustatytos ir pašalintos socialinės nelygybės ir neapykantos sąsajos.

Suprasti šias sąsajas labai svarbu siekiant parengti veiksmingą politiką ir intervencines priemones. Nesant patikimų empirinių įrodymų, pagrįstų kokybiniais ir kiekybiniais duomenimis, pastangos kovoti su socialine nelygybe gali būti netinkamai nukreiptos arba neveiksmingos. Į duomenų rinkimą įtraukiant socialines organizacijas užtikrinama, kad duomenys atspindėtų realybę tų, kurie labiausiai kenčia nuo nelygybės, o tai suteikia tikslesnį ir tinkamesnį pagrindą moksliniams tyrimams, atliekamiems pagal principą „iš apačios į viršų“. Nuolat skelbiant šias išvadas bus padedama gauti reikiamos informacijos ir tobulinti dedamas pastangas. Tyrimų rezultatai gali būti įtraukti į informuotumo didinimo kampanijas.

Pagrindimas

Išsamiais moksliniais tyrimais pagrįstos gairės ir kampanijos suteikia galimybę imtis tikslingų veiksmų dėl konkrečios socialinės nelygybės įtakos neapykantos augimui. Toks strateginis požiūris gali padėti gerokai sumažinti socialinę įtampą ir skatinti socialinę sanglaudą, taip pat sudaryti sąlygas sisteminiams pokyčiams.

Renkant duomenis apie teigiamų priemonių poveikį ir nuolat skelbiant išvadas didinamas skaidrumas ir atskaitomybė. Taip ne tik informuojami politikos formuotojai ir suinteresuotieji subjektai, bet ir stiprinamas visuomenės pasitikėjimas ir skatinama bendromis pastangomis spręsti socialinės nelygybės problemą.

Nustatant patikrintų ir patikimų duomenų standartus ir suderintą metodiką, apimančią tiek asmeninius pasisakymus, tiek kiekybinius ir kokybinius duomenis, užtikrinamas mokslinių tyrimų patikimumas ir išsamumas.

Siekiant mažinti neapykantą ir skatinti darnesnę ES visuomenę labai svarbu, kad socialinės nelygybės problema būtų sprendžiama pasitelkiant išsamius mokslinius tyrimus ir renkant duomenis. Šis metodas suteikia reikiamų įžvalgų ir priemonių veiksmingai politikai ir intervencinėms priemonėms kurti, galiausiai prisidedant prie teisingesnės ir darnesnės socialinės aplinkos kūrimo.

4.2.1. Rekomendacijų įvertinimas

Paskutinę forumo dieną dalyvavusių piliečių buvo paprašyta pateikti kiekvienos iš 21 rekomendacijos vertinimą. Toliau apžvelgiami šio balsavimo rezultatai, rekomendacijas surūšiuojant pagal išreikšto palaikymo lygį.

VIETA	Rekomendacijos numeris	Rekomendacijos pavadinimas	Palaikymo lygis (vidutinis balas nuo 1 iki 6)	Pritariančiųjų dalis (balsavusiųjų dalis)
1	4	Tolerancijos mokymas	5,23	97,7 %
2	15	Piliečių forumų įkvėptos diskusijų kultūros sklaida mokyklose	5,20	89,9 %
3	1	Viena Europa, viena apibrėžtis: neapykantos retorikos kriminalizavimas	5,09	91,2 %
4	2	Europos veiksmingo reagavimo į pranešimus apie neapykantos nusikaltimus protokolas	5,04	90,6 %
5	18	Jaunimui (16–25 metų) skirtų Europos piliečių kovos su neapykanta forumų kūrimas	5,01	89,2 %
6	16	Vaikų ir jaunimo socialinių ir emocinių įgūdžių stiprinimas neapykantos prevencijos tikslais	5,00	90,2 %
7	3	Nacionaliniai kovos su neapykanta biurai valstybėse narėse	5,00	87,1 %
8	5	Informuotumo apie neapykantą ir esamas kovos su ja priemones bei taisomąsias priemones didinimas rengiant visuomenės informavimo kampaniją	4,88	89,5 %
9	17	Įvairių kartų ir tautų švietimas apie nesmurtinį bendravimą	4,85	88,0 %
10	9	Patikimumas, faktai ir skaidrumas: informacijos apie finansavimą tikrinimas ir aiškinimas	4,83	80,0 %
11	19	Savanoriškos pilietinės tarnybos suaugusiems plėtra vietos bendruomenėse	4,77	85,5 %
12	11	Išėiti iš burbulo: įvairių požiūrių skatinimas socialiniuose tinkluose	4,74	82,4 %
13	20	Pagalba susigrąžinti gyvenimo prasmę	4,72	85,6 %
14	6	Informavimas kovoje su neapykanta	4,68	81,8 %
15	14	Dirbtinio intelekto moderavimas: socialinių tinklų apsauga nuo neapykantos retorikos	4,66	79,6 %
16	21	Kontaktas su piliečiais: socialinės nelygybės mažinimas siekiant kovoti su neapykanta ES	4,59	81,0 %
17	8	Nepriklausomo patikėtinių komiteto įsteigimas	4,57	80,4 %
18	13	ES saugaus naršymo kortelė	4,50	76,2 %
19	12	Anonimiškumo internete problemos sprendimas siekiant kovoti su neapykanta	4,48	74,5 %
20	7	ES masto platformos, kurioje būtų kaupiama kovos su neapykanta srities informacija, ištekliai, priemonės ir paramos sistemos, sukūrimas	4,45	78,2 %
21	10	Europa jus pasitinka: dalyvaujamoji žiniasklaida piliečiams	4,18	68,3 %

4.2.2. Sesijų apžvalga

Kiekvienos sesijos darbotvarkę ir santrauką galima rasti [čia](#).

4.2.3. Rangovų grupė

Rangovai bendradarbiavo, padėdami kurti ir įgyvendinti šiuos naujos kartos Europos piliečių forumus.

- Bendrovės „Harris Interactive“ ir „Sortition Foundation“: piliečių atranka.
- Bendrovė „VO Europe“: komunikacija, pagalba ir visi trijų sesijų organizaciniai aspektai.
- Komunikacijos grupė „Been There Done That“, „WaterBear“ ir „Scope“: komunikacijos strategija, įskaitant įvairaus turinio kūrimą, vertimą ir sklaidą socialiniuose tinkluose, taip pat dokumentinio filmo gamyba.

4.2.4. Svarstymų grupė (bendrovės „Ifok“ ir „Missions Publiques“)

Svarstymų grupės partneriai kartu su Komunikacijos GD sutelkė savo praktinę patirtį, kad galėtų sukurti viso dalyvaujamojo proceso ir kiekvienos sesijos metodikos koncepciją. Ši grupė taip pat atliko pagrindines moderavimo užduotis, vadovavo darbui grupėse ir prižiūrėjo rezultatų ataskaitų teikimą.

KAIP SUSISIEKTI SU ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai *Europe Direct* centrų. Artimiausio centro adresą galite rasti internetu (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt).

Telefonu arba raštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:

- nemokamu numeriu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokestį),
- šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696,
- naudodami šią formą: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lt.

KAIP RASTI INFORMACIJOS APIE ES

Internetas

Informacijos apie Europos Sąjungą visomis oficialiosiomis ES kalbomis galima rasti svetainėje *Europa* (european-union.europa.eu).

ES leidiniai

ES leidinius galite peržiūrėti arba užsisakyti adresu op.europa.eu/lt/publications. Jeigu jums reikia daugiau nemokamų leidinių egzempliorių, kreipkitės į *Europe Direct* arba į vietos dokumentų centrą (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt).

ES teisė ir susiję dokumentai

Norėdami susipažinti su ES teisine informacija, įskaitant visus ES teisės aktus nuo 1951 m. visomis oficialiosiomis kalbomis, apsilankykite svetainėje *EUR-Lex* (eur-lex.europa.eu).

ES atvirieji duomenys

Portale data.europa.eu suteikiama prieiga prie ES institucijų, įstaigų ir agentūrų atvirųjų duomenų rinkinių. Šiuos duomenis galima nemokamai parsisiųsti ir pakartotinai naudoti tiek komerciniais, tiek nekomerciniais tikslais. Be to, portale suteikiama prieiga prie daugybės Europos šalių duomenų rinkinių.

Europos Sąjungos
leidinių biuras